หัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระ	การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นางสาวศรัญญา อินต๊ะวงค์
ปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะกรรมการที่ปรึกษา	รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.วรลักษณ์ หิมะกลัส อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ และคุณภาพชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณอายุของคนวัยทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 40-60 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มในระบบสวัสดิการ จำนวน 96 ตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพรับราชการ ลูกจ้างของรัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 21 ตัวอย่าง กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และลูกจ้างนอกภาคการเกษตร หรือในภาคการเกษตร จำนวน 75 ตัวอย่าง และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการจำนวน 304 ตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 87 ตัวอย่าง กลุ่มอาชีพเกษตรกร จำนวน 207 ตัวอย่าง และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ จำนวน 10 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทางการเกษตร ด้านการพักอาศัยส่วนใหญ่อยู่กับคู่สมรสในบ้านของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 25,000 บาทต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 12,000 บาทต่อเดือน ด้านสังคมส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ เมื่อเกษียณอายุจะพักอาศัยบ้านของตนเอง และอาศัยอยู่กับคู่สมรส หรือบุตรเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ พบว่าแหล่งรายได้ที่จะได้รับในยามเกษียณอายุส่วนใหญ่จะได้รับเงินเลี้ยงดูจากบุตรหลาน และจากการประกอบอาชีพเสริม การเตรียมความพร้อมด้านการออม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออมเงินในรูปแบบฝากเงินกับธนาคาร และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทั้งสวัสดิการจากภาครัฐ และใช้สวัสดิการที่จัดหาขึ้นด้วยตนเอง

กลุ่มในระบบสวัสดิการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50 ปี สถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีบ้านพักของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 35,000 บาทต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 13,000 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีรายได้สูงกว่ากลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท ด้านสังคมส่วนใหญ่ไม่มีค่อยดำรงตำแหน่งในชุมชน มีเพียงส่วนน้อยในกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท ที่เข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน และเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเตรียมความพร้อมหลังจากเกษียณอายุ พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่จะพักอาศัยบ้านของตนเอง และอาศัยอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเสริม การเตรียมความพร้อมด้านการออม กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีการฝากเงินกับธนาคาร และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่จะใช้สิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลจากประกันสังคม ส่วนสวัสดิการด้านสุขภาพที่จัดหาด้วยตนเอง ส่วนสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล

กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบ้านพักของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 22,000 บาทต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 12,000 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่ากลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ ด้านรายจ่าย กลุ่มอาชีพเกษตรกรมีรายจ่ายต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ด้านสังคมส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมในชุมชนมากกว่ากลุ่มในระบบสวัสดิการ คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตเฉลี่ยระดับปานกลาง การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณ พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่บ้านพักของตนเอง และอาศัยอยู่กับคู่สมรสหรือบุตร การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากบุตรหลาน การเตรียมความพร้อมด้านการออม ส่วนใหญ่มีการฝากเงินกับธนาคาร และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ สวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ส่วนสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	Preparation for Ageing of Working-Age Workforce in Chiang Mai Province
Autho	Miss Saranya Intawong
Degree	Master of Economics
Advisory Committee	Assoc. Prof. Dr. Sasipen Phuangsaichai Advisor Asst. Prof. Dr. Woraluck Himakalasa Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this study are to examine the personal background and quality of life in social and economic terms and to understand the preparation for retirement years of the persons still in working ages. The study is confined to 400 samples of working age persons in 40 – 60 year-old bracket who live in Chiang Mai Province. The samples comprise two groups which are further distinguishable into different occupational categories. The first group includes 96 samples of those in welfare system which can be separated into 21 samples of persons employed in state sector as civil servants and workers in government agencies and state enterprises and 75 samples of employees in private companies and those in and outside agricultural sector. The second group consists of 304 samples of persons that are not in welfare system which can be set apart as 87 samples of individuals in trading profession, 207 samples of farmers, and 10 samples of owner-operators. The analysis was based on the results of descriptive statistics including frequency, arithmetic mean, and percentage.

As a whole, the majority of samples under study are characterized as female, 51 years old on the average, married, with primary school education, engaged in farming, living with spouse in one's own home, earning averagely 25,000 baht monthly income, and spending on the average 12,000 baht per month. Most of them indicated that they did not hold any social position and that their quality of life in both social and economic terms was considered moderately good. About their private life after retirement, they planned to live in their own home mostly with spouse or their offspring. In preparing for income after retirement, they generally expected to get financial

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

assistance from their children and planned to make money on their own by engaging in secondary occupation. Regarding savings for old age security, most of them made saving deposit with commercial banks. To prepare for health care after retirement, the samples generally indicated they would use the services provided by the state as well as depend on their own selves to spend for it.

In the group with welfare benefits after retirement, most samples can be described as being female, 50 years old on the average, married, holding bachelor's degree, having one's own home, earning averagely 35,000 baht monthly income, and spending 13,000 baht per month on the average. Those who are employed in state sector generally have higher income than those employed in business sector, however. Most samples in this group held no social position in the local community, except a few individuals in the category of private company employee that joined the housewives' group and served as assistant to village headman. The quality of life both in social and economic aspects of persons in this group was measured to be at the moderate level on the average. With respect to preparation for retirement years in terms of private life, most samples planned to live in their own home and alone. For income, they would take up secondary occupation after their retirement. About savings, virtually all samples had already made savings with commercial banks. To prepare for old age health care, most of them would use their entitlement to social welfare benefits or otherwise would spend out of their savings for health and medical cares.

In the group without formal welfare benefits after retirement, the majority of samples were found to be female, 52 years old on the average, married, with primary school education, having one's own home, earning averagely 22,000 baht monthly income, and spending 12,000 baht per month on the average. Those in the categories of traders and farmers appeared to have lower monthly income than those owner-operators. Compared with the first group, more and in fact most people in this group participated in local community affairs. The quality of life in economic terms of persons in all employment categories was considered moderately good. About the preparation for retirement years in terms of private life, most samples indicated they would remain living in their own home with spouse or offspring. For old age income, they generally expected to get financial assistance from their children. Regarding savings for old age spending, most of them had already saved their money in commercial banks. In preparation to get health care services after retirement, they would get access to government benefits provided under the universal health coverage scheme for Thai nationals as well as spending out of their savings for health care and medical treatments if needed.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล นางสาวศรัญญา อินต๊ะวงค์

วัน เดือน ปีเกิด 29 มกราคม 2531

ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ ปีการศึกษา 2548
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552

ประสบการณ์ 2555 - ปัจจุบัน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสารภี จังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่อาวุโสซุปเปอร์ไวเซอร์ธุรกิจการขาย

2553-2554 ผู้ช่วยนักวิจัย ศูนย์วิจัยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปจากอดีตเป็นอย่างมาก เนื่องจากโครงสร้างของประชากรมีสัดส่วน และจำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ สภาวะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ” (Aging Society) ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ 5.93 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.58 ของประชากรทั้งหมด ส่วนในปี 2558 ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวเป็นจำนวน 10.35 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.90 ของประชากร และจากการคาดการณ์ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ในปี 2573 จะมีผู้สูงอายุจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวน 18.60 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.64 ในขณะที่ประชากรในวัยเด็ก อายุไม่เกิน 14 ปี และวัยผู้ใหญ่ อายุ 15-59 ปี กลับมีจำนวนลดลง โดยจากช่วงปี พ.ศ.2548 – 2558 พบว่า ประชากรในวัยเด็กลดลงจำนวน 3.11 ล้านคน ส่วนวัยผู้ใหญ่ลดลงจำนวน 1.92 ล้านคน และสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2573 จำนวนประชากรทั้งวัยเด็ก และวัยผู้ใหญ่จะมีจำนวนลดลงอีกอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548) ดังตารางที่ 1.1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากรปี พ.ศ. 2548 -2573

หน่วย : ล้านคน

พ.ศ.	โครงสร้างประชากร						
	วัยเด็ก 0-14 ปี		วัยทำงาน 15-59 ปี		วัยผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
2548	14.90	24.08	41.04	66.33	5.93	9.58	61.87
2553	12.64	19.82	42.73	67.00	8.41	13.19	63.78
2558	11.79	18.11	42.96	65.99	10.35	15.90	65.10
2563	11.08	16.79	42.30	64.09	12.62	19.12	66.00
2568	10.50	15.82	40.74	61.38	15.13	22.80	66.37
2573	9.80	14.56	38.90	57.80	18.60	27.64	67.30

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2553-2573 เป็นข้อมูลจากการคาดประมาณการของประชากรของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548)

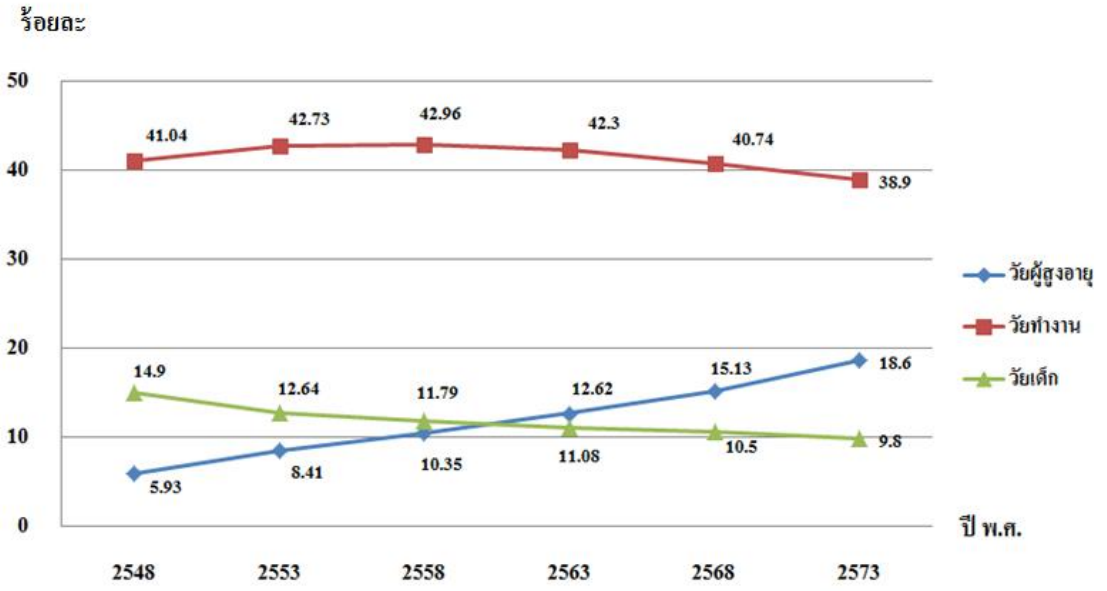

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2553-2573 เป็นข้อมูลจากการคาดประมาณการของประชากรของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548)

ภาพที่ 1.1 จำนวนประชากรปี พ.ศ.2548- พ.ศ. 2573

จากจำนวนประชากรดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการพึ่งพิงของประชากรวัยสูงอายุซึ่งการวัดอัตราการพึ่งพิงทำได้โดยใช้ดัชนีที่เรียกว่า “อัตราการพึ่งพิงของวัยสูงอายุ” เป็นตัวชี้วัด โดยอัตราการพึ่งพิงของวัยสูงอายุ หมายถึง จำนวนผู้สูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป ต่อผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน อายุ 15-59 ปี จำนวน 100 คน หากค่าอัตราส่วนการเป็นภาระวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น หมายถึงผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1.2 แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนการพึ่งพิงของวัยสูงอายุที่เป็นภาระของวัยทำงานมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยในปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยอัตราส่วนการพึ่งพิงของวัยสูงอายุเท่ากับ 14.4 นั่นคือ มีผู้พึ่งพิงที่เป็นวัยสูงอายุ 14 คนต่อผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน 100 คน และในปี พ.ศ. 2558 มีอัตราส่วนการพึ่งพิงของวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 20.9 ในปี พ.ศ. 2578 คาดการณ์ว่าจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 41.4 ซึ่งหมายความว่าในปี 2578 ประชากรวัยทำงาน 100 คน จะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ 41 คน

ตารางที่ 1.2 อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ ต่อวัยทำงาน 100 คน พ.ศ. 2543-2578

ปี พ.ศ.	อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ
2543	14.4
2548	15.5
2558	20.9
2568	30.9
2578	41.4

ที่มา : รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุประเทศไทย พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และอัตราการพึ่งพิง ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสภาพเศรษฐกิจจากจำนวนผู้สูงอายุที่มีมากขึ้นในขณะที่จำนวนประชากรในวัยทำงานลดลง ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจเกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน รัฐจัดเก็บภาษีได้น้อยลง ส่งผลให้จำนวนภาษีที่จะนำมาช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ลดลงตามไปด้วย เช่น การประกันสังคม สุขภาพอนามัย และสวัสดิการของผู้สูงอายุต่างๆ เป็นต้น และยังส่งผลให้มีการลงทุน การออม จากวัยทำงานในจำนวนที่ลดลง เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในส่วนของภาครัฐจะส่งผลให้ให้ภาครัฐต้องมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งจากการศึกษาโครงการวิจัยเรื่องการประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุและแหล่งที่มาของเงิน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ,2555) พบว่า จะต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว จากปี 2555-2564 โดยคาดว่ารายจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุในปีงบประมาณ 2557 อยู่

ที่ 2.17 แสนล้านบาท และจะมีการเพิ่มขึ้นสูงถึง 4.64 แสนล้านบาทในปีงบประมาณ 2564 (ตารางที่ 1.3) ถือว่าเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายภาครัฐ สะท้อนได้ว่ารัฐต้องกันเงินงบประมาณในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายจ่ายให้ผู้สูงอายุในการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และการจัดสรรงบประมาณเพื่อสมทบกองทุนต่างๆ ทั้ง กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รวมทั้งภาระทางการคลังที่จะเกิดขึ้นจากกองทุนประกันสังคม กรณีชราภาพ เป็นต้น

ตารางที่ 1.3 การประมาณการรายได้รัฐบาล และรายจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุ ช่วงปี พ.ศ. 2555-2565

หน่วย:ล้านบาท

ปี	รายได้ประชาชาติ	รายได้ภาครัฐ	รายจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุ
2555	11,382,602	2,250,674	170,528
2556	12,179,384	1,580,934	190,957
2557	13,031,941	2,871,702	217,191
2558	13,944,177	3,146,808	249,510
2559	14,920,269	3,418,560	281,893
2560	15,964,688	3,700,968	314,661
2561	17,082,216	3,996,009	352,450
2562	18,277,971	4,312,720	389,565
2563	19,557,429	4,653,521	427,570
2564	20,926,449	5,016,065	464,009

ที่มา : การประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุและแหล่งที่มาของเงิน, สถาบันเพื่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ และสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสภาพทางสังคม คือ ปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุการที่สัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานต้องทำงานมากขึ้นและต้องดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครอบครัวมีปัญหาในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุขาดความอบอุ่น ขาดการใส่ใจดูแลจากครอบครัว สภาพจิตใจห่อเหี่ยว ผู้สูงอายุคิดว่าตนเองเป็นภาระให้กับลูกหลาน และอาจจะไม่ได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพอย่างเพียงพอจากครอบครัว

จากแนวโน้มปัญหาผู้สูงอายุดังกล่าว จะส่งผลให้วัยทำงานมีคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่แย่ลง ต้องแบกรับภาระปัญหาต่างๆ ดังนั้น คนวัยทำงานควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ เพื่อเป็นการวางแผนชีวิต และลดปัญหาดังกล่าวที่จะเกิดขึ้น ในการเตรียมความพร้อมควรเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุม ได้แก่ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการออม และด้านสุขภาพ ดังนี้

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ เช่น อาศัยอยู่บ้านของตนเอง อาศัยอยู่กับบุตรหลาน ญาติพี่น้อง หรืออยู่สถานสงเคราะห์บ้านพักคนชรา ในส่วนของผู้ดูแลมีใครเข้ามาดูแลหรือไม่ เช่นดูแลตนเอง มีญาติพี่น้องเข้ามาดูแลหรืออยู่สถานสงเคราะห์บ้านพักคนชรา

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านแหล่งรายได้ เช่น เงินบำเหน็จ/บำนาญ เงินกองทุนสำรองเลี้ยง และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

การเตรียมความพร้อมด้านเงินออม ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของเงินออมที่ฝากไว้กับธนาคาร ออมในรูปแบบประกันชีวิต การออมโดยการซื้อทรัพย์สินถาวร ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง ต่างๆ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) กองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อใช้จ่ายด้านสุขภาพเมื่อเกษียณอายุ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบการได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ เช่น การประกันสุขภาพถ้วนหน้า การประกันสังคม หรือสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง เช่น การซื้อประกันสุขภาพด้วยตนเอง หรือเก็บเงินสำรองเพื่อจ่ายค่ารักษาพยาบาล

ดังที่กล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา เกี่ยวกับเรื่องคนวัยทำงานมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณอย่างไร เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่ดีหลังเกษียณอายุ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการเร่งสร้างหลักประกัน โดยมุ่งหมายที่จะเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ ความเป็นอยู่หลังเกษียณอายุ การประกอบอาชีพ รายได้ที่จะได้รับ การออม การฝากเงิน การประกันชีวิต และด้านสุขภาพ การประกันสุขภาพ สวัสดิการต่างๆ เป็นต้น เพื่อใช้ในยามเกษียณอายุ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของวัยทำงานที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคมของวัยทำงานที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ
3. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุของวัยทำงาน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางให้คนวัยทำงานมีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ และเป็นแนวนโยบายให้แก่ภาครัฐเพื่อรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาอยู่ที่กลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยทำงานใกล้เกษียณ อายุ 40-60 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือ ผู้ที่เกษียณอายุจากการทำงานเมื่อนับตามสภาพเศรษฐกิจ

วัยทำงาน หมายถึง บุคคลที่มีอายุอยู่ระหว่าง 15-59 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตทางด้านเศรษฐกิจ และมีส่วนสำคัญต่อฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการศึกษาในครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาที่ประชากรวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 40-60 ปี

อัตราการพึ่งพิง หมายถึง อัตราส่วนของประชากรที่เป็นภาระต่อผู้อื่น ต้องอาศัยผู้อื่นเลี้ยงดู

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 2

แนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการทำการรวบรวมแนวคิด และทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีของการออม

1. ทฤษฎีการบริโภคและการออมของเคนส์

จอร์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) มีความเห็นว่าการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้น ขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิในปัจจุบัน โดยรายได้สุทธิเป็นรายได้ที่หักภาษีแล้ว สมการการบริโภคของเคนส์อาจเขียนได้ดังแสดงในสมการ (2.1)

$$C = a + bY_d \qquad (2.1)$$

โดยที่ C คือ การบริโภค

a คือ ระดับการบริโภคต่ำสุดที่ไม่ขึ้นกับรายได้สุทธิ

b คือ ระดับการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อรายได้สุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย

Y_d คือ ระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สมการการบริโภค (2.1) มีความหมายว่า ในระยะสั้น การบริโภคมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิส่วนบุคคล เนื่องจากการออมคือรายได้ที่เหลือจากการบริโภค ดังนั้น อาจเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้สุทธิ (Y) การบริโภค (C) และการออม (S) ได้ดังนี้

$$S = Yd - C \qquad (2.2)$$

เมื่อแทนค่าสมการการบริโภค (2.1) ลงในสมการ (2.2)

$$S = Yd - a - b\,Yd$$

หรือ $S = -a + (1 - b)\,Yd$

สมการ (2.2) คือสมการการออม แสดงให้เห็นว่าการออมมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับการบริโภคที่มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิในทิศทางเดียวกัน นอกจากนั้น เคนส์ได้พิจารณาว่าการบริโภค และการออมนอกจากจะขึ้นกับรายได้แล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆด้วย เช่น ปัจจัยในเรื่องมูลค่าสินทรัพย์ ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ย และแรงจูงใจในการออมมีหลายประการ เช่น ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ใช้จ่ายเพิ่มเป็นพิเศษ เช่น การศึกษาของบุตรหลาน ผลตอบแทน ใช้จ่ายปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพ เป็นหลักประกันรายได้ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เก็งกำไรหรือลงทุนในโครงการธุรกิจ มรดกให้ลูกหลาน และความประหยัดมัธยัสถ์

2. ทฤษฎีการบริโภคตลอดวงจรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption) ของ Franco Modigliani, Albert Ando และ Richard Brumberg

Modigliani และคณะ มีแนวคิดว่า การตัดสินใจในการบริโภคของบุคคลค่อนข้างมีเสถียรภาพตลอดวงจรชีวิต เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิต เพราะเชื่อว่าการบริโภคไม่ได้ขึ้นกับรายได้ในขณะนั้นเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการคาดคะเนรายได้ตลอดอายุขัยทั้งหมด คือตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคตอีกด้วย บุคคลมักจะเก็บออมไว้ขณะที่ทำงานเพื่อให้ได้เงินออมเพียงพอต่อแผนการบริโภคซึ่งวางไว้สำหรับตอนเกษียณอายุ เมื่อบุคคลวางแผนจะบริโภคในระดับที่คงตัวตลอดวงจรชีวิต ขณะที่รายได้ต่อปีของบุคคลเมื่อมีอายุน้อยมักจะมีอยู่ในระดับต่ำ และจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น ทำให้มีรายได้สูงสุดตอนกลางชีวิต จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะมีรายได้ลดลงอีกครั้ง จึงทำให้การออมนั้นต่ำในช่วงปีแรกที่เริ่มทำงาน และจะสูงขึ้นในปีหลัง เหตุผลที่นำมาอธิบายคือประสิทธิภาพในการผลิต โดยในตอนต้นของชีวิตบุคคลจะมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำแล้วจะค่อยๆสูงขึ้นในตอนกลางของชีวิต และกลับมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำลงในตอนปลายของชีวิต บุคคลที่เข้าสู่ตลาดแรงงานซึ่งคาดว่ารายได้ของตนจะสูงขึ้นตลอดเวลานั้น มักมีความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (APC: Average Propensity to Consume) มีค่ามากกว่า 1 ในขณะที่ APC ของผู้ที่อยู่ใกล้เกษียณจะมีค่าน้อยกว่า 1 ซึ่งพฤติกรรมนี้สอดคล้องกับการศึกษาภาคตัดขวางที่พบว่า บุคคลที่มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มที่จะไม่ออม แต่บุคคลที่มีรายได้สูงก็มีแนวโน้มที่จะออม ดังนั้นจึงคาดว่าความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (APC) จะคงตัวตลอดเวลา ถ้ากำลังแรงงานประกอบไปด้วยสัดส่วนของวัยหนุ่มสาว วัยกลางคน และวัยชราเท่าๆกัน ซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาแบบอนุกรม และปัจจัยที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคภาคใต้สมมุติฐานนี้ก็คือ ดอกเบี้ยที่ได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงิน รายได้จากมรดก อายุเมื่อเกษียณ และจำนวนปีของการเกษียณอายุที่คาดไว้ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

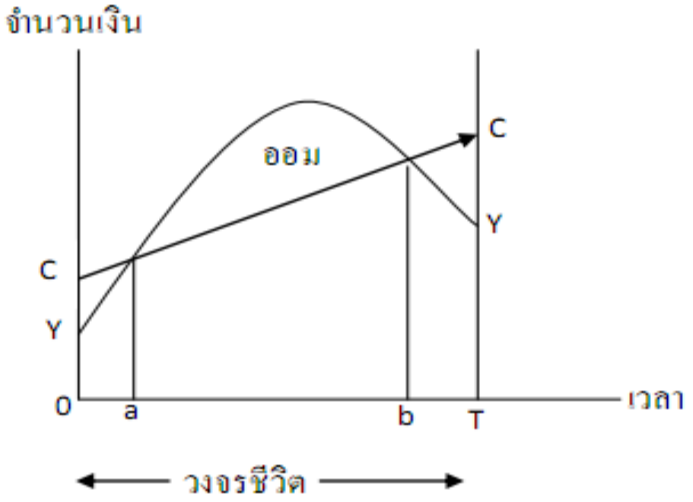

ภาพที่ 2.1 การบริโภคตลอดวงจรชีวิต

จากรูปที่ 2.1 แสดงให้เห็นแบบแผนของรายได้และการบริโภค โดยสมมุติให้วงจรชีวิตของคน คือ OT ในระยะเริ่มต้นของชีวิต (O-a) เป็นการทำงานที่มีประสบการณ์น้อย รายได้จะต่ำกว่าการบริโภค จึงมีการกู้ยืมเงินมาเพื่อการบริโภค ในระยะกลางของชีวิต (a-b) จะเริ่มมีการอดออมเพื่อนำเงินไปใช้หนี้ได้ก่อขึ้นในช่วงชีวิต และอดออมไว้ใช้เมื่อตอนปลายชีวิตด้วย ในช่วงท้ายชีวิต (b-T) ประสิทธิภาพในการทำงานจะต่ำ รายได้ก็จะต่ำกว่าการบริโภคเช่นกัน (เส้น YY) ส่วนการบริโภคนั้นยังอยู่ในระดับสูง ผู้บริโภคจะพยายามรักษาระดับการบริโภคที่ค่อนข้างคงที่หรือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (เส้นCC) และช่วงนี้บุคคลจะนำเงินออมที่สะสมไว้มาใช้จ่ายในระยะหลังการเกษียณอายุจนสิ้นชีวิตลง

2.1.2 ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย

การออมเพื่อวัยเกษียณมีความสำคัญอย่างมากต่อประเทศไทยในปัจจุบัน การออมเพื่อการชราภาพ หรือเกียณอายุของประเทศไทย มี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1.การออมภาคบังคับ หรือการออมที่รัฐบาลกำหนดให้ต้องมี การออมดังกล่าวเป็นรูปแบบพื้นฐานประกันความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 2.การออมแบบสมัครใจ หรือการออมที่รัฐบาลส่งเสริมให้เกิดตามความสามารถหรือความสมัครใจของประชาชนการออมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการออมขั้นพื้นฐาน ได้แก่การออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งรัฐบาลได้ส่งเสริมโดยผ่านทางมาตรการภาษี โดยมีเงินสมบทของนายจ้าง และเงินสะสมของลูกจ้างสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1. การออมเพื่อการเกษียณระบบเสาหลัก 3 ต้น

ระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุในประเทศไทยยึดตามแนวคิดเสาหลัก 3 ต้น (Multi-pillar pension system) ของธนาคารโลก ที่ดำเนินการมาแล้วในประเทศไทย มีทั้งการออมที่ภาครัฐกำหนดและการออมด้วยความสมัครใจ การออมแบบบังคับตามกฎหมายมี 2 แบบ คือการออมประกันสังคมจัดเป็นเสาหลักที่ 1 (Pilar 1) และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จัดเป็นการออมเสาหลักที่ 2 (Pilar 2) ส่วนการออมสมัครใจถือเป็นเสาหลักที่ 3 (Pilar 3) ประกอบด้วยการออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) กองทุนหุ้นระยะยาว (LTF) และการออมสะสมทรัพย์ในการประกันชีวิตแบบรายได้ประจำ สำหรับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้นจะมีรูปแบบการออมเสาหลักที่ 1 และเสาหลักที่ 2 ดังแสดงในภาพที่ 2.2

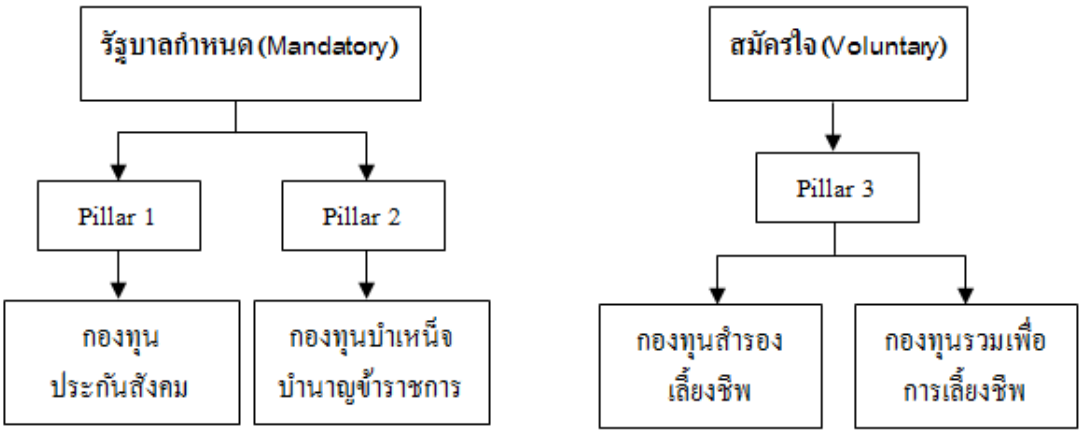

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แม้ว่าการดำเนินการของระบบกองทุน 3 เสาหลักข้างต้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับผู้ทำงานหลังเกษียณให้มีรายได้สำหรับการดำรงชีพในยามชราภาพ อย่างไรก็ตาม ขอบเขตความครอบคลุมผู้ทำงานยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ และการแลกเปลี่ยนทางด้านโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และผู้เกษียณอายุมีความต้องการรายได้หลังเกษียณเพิ่มขึ้น รัฐบาลไทยมีแนวคิดปรับปรุงระบบการออมเพื่อวัยเกษียณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการออม และระบบประกันรายได้ให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึง จึงได้ริเริ่มกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ รวมทั้งการหาแนวทางพัฒนากองทุนการออมชุมชน

2. กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ

นโยบายและเป้าหมายของรัฐบาลที่ดีคือ การสร้างหลักประกันในสังคม ระบบสวัสดิการที่ดีในด้านพื้นฐานทั้งหลายให้ทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริมการออมด้วย โดยกลุ่มที่สำคัญคือกลุ่มนอกระบบประกันสังคมที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ แม้ว่าระบบประกันสังคมจะขยายต่อเนื่อง แต่รัฐบาลมองเห็นว่าควรสร้างระบบการออมใหม่ขึ้นมา จึงเป็นที่มาของกฎหมายการออมแห่งชาติที่จะมีการตั้งกองทุน ให้ครอบคลุมประชาชนที่ขาดหลักประกัน โดยรัฐบาลเตรียมเงินสมทบการออม และเมื่อนำไปรวมกับ กบข. ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สหกรณ์ออมทรัพย์ ก็จะทำให้การออมในประเทศมีความเข้มแข็งนำไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนและพัฒนาประเทศ กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบช.) ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการ มีลักษณะสำคัญ คือเป็นกองทุนลักษณะภาคบังคับที่มีการกำหนดอัตราเงินสะสม หรือเงินสมทบแน่นอน (Defined contribution) โดยจะขยายการครอบคลุมถึงกลุ่มแรงงานในระบบทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างชั่วคราว โดยส่วนเอกชน ราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ องค์กรส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผู้ประกอบอาชีพอิสระ และแรงงานนอกระบบ โดยมีแนวคิดเริ่มดำเนินการในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไปในปี 2551 และจะขยายการครอบคลุมถึงสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปในปี 2561

3. กองทุนการออมชุมชน

ควบคู่กับการสร้างกองทุนการออมแห่งชาติ การมีระบบการออมในชุมชน กลุ่มการออมหรือองค์กรการเงินในพื้นที่ต่างๆ ระดับชุมชน จะมีเครื่องมีสำคัญที่สามารถใช้ในการสร้างระบบการออมให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงได้เป็นอย่างดี เพราะประชาชนคนไทยทุกคนเป็นสมาชิกของชุมชนในแต่ละพื้นที่ของประเทศ ดังนั้น หากได้มีการสร้างกองทุนการออมเพื่อการชราภาพให้ทั่วถึงทุกตำบลหรือทุกหมู่บ้าน ก็กล่าวได้ว่าประชากรทุกคนเข้าถึงระบบการออมได้ กองทุนการออมชุมชนจะเป็นเครื่องมือส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุและเป็นที่พึ่งทางการเงินของผู้สูงอายุได้อีกช่องทางหนึ่ง

การออมในระบบกองทุนการออมชุมชนได้มีการดำเนินการแล้วอย่างกว้างขวางในประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ เช่น กองทุนสวัสดิการและบำนาญประชาชน กรุงเทพมหานคร (กสบ. กทม.) กลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละบาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชนจังหวัดสงขลา โครงการกองทุนสวัสดิการชุมชน ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เครือข่ายออมบุญวันละหนึ่งบาทเพื่อสวัสดิการชุมชน สร้างทุนทางสังคมอย่างยั่งยืนจังหวัดลำปาง และองค์กรออมทรัพย์ชุมชนบ้านป่าตัน ตำบลป่าตัน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

4. มาตรการส่งเสริมการออมของผู้มีงานทำ

สำหรับมาตรการส่งเสริมการออมของผู้อยู่ในวัยทำงานนั้นรัฐบาลได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้มาตรการภาษีสนับสนุนการออมผ่านกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ: กบข รวมถึงการประกันชีวิต โดยให้สิทธิประโยชน์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แก่ผู้ออมในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามวงเงินประกันชีวิตที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีดังกล่าวยังคงน้อยกว่า RMF และกบข. รัฐบาลจึงควรปรับสิทธิประโยชน์ของทั้ง 3 ช่องทางการออมให้ทัดเทียมเพื่อเป็นการช่วยกระตุ้นการออมของประชาชนขึ้น

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับ การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการศึกษาไว้โดยสาระสำคัญจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ ดังนี้

วิพรรณ ประจวบเหมาะ (2542) ทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพกับปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุปี 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประชากร การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุเป็นประชากรสูงวัย และปัญหาของผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจระดับประเทศ ร่วมกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข จากผลการศึกษาพบว่าด้านแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประชากรอัตราการเพิ่มของประชากรลดลงจากระดับสูง เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านภาวะการณ์ตาย และภาวะเจริญพันธุ์ ด้านภาวการณ์ตาย มีการลดลงของระดับการตายเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนภาวะเจริญพันธุ์ มีอัตราการเพิ่มที่ลดลง เนื่องจากมีนโยบายการวางแผนครอบครัว ด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุเป็นประชากรสูงวัย พบว่าจำนวนและสัดส่วนของประชากรในวัยเด็กลดลง ในขณะที่จำนวนประชากรในวัยแรงงานมีค่าที่เพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคต สาเหตุของการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีสาเหตุมาจาก ภาวะเจริญพันธุ์ที่เคยสูงในอดีต และภาวการณ์ตายที่ลดลงเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรที่เคยเป็นเด็ก ที่มีจำนวนมากในอดีต ทยอยเข้าสู่วัยแรงงาน รวมถึงวัยสูงอายุในที่สุด ส่วนปัญหาของผู้สูงอายุ พบว่าปัญหาสำคัญที่ผู้สูงอายุไทยประสบคือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบว่าการที่ประชากรไทยมีอายุยืนยาวขึ้น มิได้หมายความว่าประชากรมีสุขภาพที่ดีขึ้น แต่เป็นช่วงชีวิตที่ยืนยาวที่มีการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นเป็นลำดับด้วย ดังจะเห็นได้จากจำนวนปีที่คาดหวังที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขภาพดี ลดลงเป็นลำดับ ตามอายุของผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

พีรสิทธิ์ คำนวณศิลป์ (2546) ทำการศึกษาเรื่อง กองทุนประกันอนาคตขนาด และการบริหารจัดการ ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการประเมินความเป็นไปได้ของการจัดตั้งและทราบขนาดของกองทุนประกันอนาคต ตลอดจนอัตราการออม และจำนวนการออมที่ประชากรแต่ละกลุ่มควรจะมีส่วนร่วมสมทบเข้ากองทุนภายใต้นโยบายของรัฐ เพื่อทำการจำลองความสัมพันธ์ระหว่างประชากร และเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่าการจำลองตัวแบบชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยในปี พ.ศ.2568 จะมีประชากรเพิ่มขึ้น โครงสร้างอายุประชากรจะเปลี่ยนแปลงไป ประชากรเด็กจะมีสัดส่วนลดลงประมาณร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2543 เหลือเพียงประมาณร้อยละ 18 ใน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ปี พ.ศ. 2568 ประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.4 ในปี พ.ศ. 2543 เป็นเกือบร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2568 ซึ่งทำให้ภาวะการพึ่งพิงของผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังพบว่า ในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะมีอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุสูงที่สุดเท่าที่เคยมีมา คือ เพิ่มจาก ร้อยละ 14.3 ในปี พ.ศ.2543 เป็น ร้อยละ 30.9 ในปี พ.ศ.2568 จากการศึกษาครั้งนี้ รัฐควรที่จะพัฒนาระบบเงินกองทุนประกันอนาคตโดยดึงผู้ที่อยู่นอกระบบเงินเดือนให้เข้ามาสู่การออม ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้อีกทางหนึ่ง พร้อมๆ กับการสร้างหลักประกันและการปกป้องทางเศรษฐกิจแก่ผู้สูงอายุซึ่งจะมีอายุช่วงหลังการทำงานที่ยาวนานขึ้น การจัดตั้งกองทุนดังกล่าวน่าจะส่งผลให้เกิดวินัยในสังคม ผลกระทบทางสังคมของกองทุนที่จัดตั้งขึ้นคือการบังคับให้บุคคลมีการออมเพิ่มขึ้นขณะอยู่ในวัยทำงานจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการออม

ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ (2550) ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากร กับทิศทางการออมในอนาคต วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิต พฤติกรรมทัศนคติด้านการใช้จ่าย การเก็บออม การวางแผนเกษียณอายุ และความคาดหวังที่จะได้รับการเกื้อหนุนเมื่อเกษียณอายุ และการลงทุนในรูปแบบต่างๆ สำหรับการสร้างหลักประกันในอนาคตให้แก่ตนเอง และครอบครัวภายหลังการเกษียณอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือกลุ่มข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข.จากการศึกษาผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนในหลายประเด็นที่ศึกษา กล่าวคือ ข้าราชการหญิงและผู้สูงวัย จะมีเงินออมในปัจจุบันมากกว่า มีการวางแผนเรื่องการจัดสรรเงินออมเพื่อการเกษียณอายุมากกว่ากลุ่มข้าราชการชาย และผู้ที่มีอายุน้อย โดยมองเห็นว่า การเกษียณอายุเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องจากรายได้น้อย และต้องจัดสรรเงินไปใช้สำหรับเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญกว่า ส่งผลให้มีเงินออมน้อย ข้าราชการกลุ่มอายุน้อยวางแผนที่จะทำงานต่อภายหลังการเกษียณอายุ ขณะที่ข้าราชการสูงวัยวางแผนที่จะใช้ชีวิตสบายๆ กับลูกหลานในครอบครัว ท่องเที่ยว หรือทำกิจกรรมสันทนาการ และงานอาสาสมัคร สำหรับผู้ที่มีเงินออม จุดประสงค์สำคัญของการออมคือ ออมเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน จุดประสงค์สำคัญรองลงมาคือ ออมเพื่อเกษียณอายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดจะพึ่งพาตนเองโดยเงินออมของตน มากกว่าจะหวังได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือลูกหลาน ข้าราชการหญิงมักเลือกวิธีการลงทุนทางการเงินที่คาดว่าน่าจะมีความเสี่ยงน้อยกว่า เช่น การฝากประจำสลากออมสิน ประกันชีวิต และซื้อทองรูปพรรณ ข้าราชการชายจะเลือกลงทุนในรูปการเก็บเงินสด กองทุนหุ้น และอสังหาริมทรัพย์ จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการลงทุนทางการเงินของสมาชิก กบข. ทั้งที่เป็นเพศหญิงหรือชาย หรือกลุ่มอายุใดอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

อาภรณ์ ปัญญาจูล (2551) ทำการศึกษาวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชากรวัยสูงอายุ รวมทั้งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของการเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ ด้านรายได้ ด้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การใช้จ่าย และด้านการออม โดยใช้ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง จากอำเภอที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลด้านรายได้ การใช้จ่าย และการออม พบว่ามีสภาพทางด้านเศรษฐกิจที่ด้อยลงเมื่อเทียบกับก่อนเข้าสู่วัยเกษียณ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานหลังเข้าสู่วัยเกษียณ และการทำงานที่เป็นรายได้หลักของประชากรวัยสูงอายุก่อนเกษียณส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ภายหลังจากการเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว ส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาจากบุตร ด้านการใช้จ่ายพบว่า ผู้สูงอายุมีรายการใช้จ่ายลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนได้ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่กับบุตร และบุตรได้เข้ามาช่วยรับภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และด้านการออมพบว่า ผู้สูงอายุมีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนลดลง จึงทำให้ไม่มีเงินเหลือเก็บออม ซึ่งปัญหาสำคัญที่ประชากรวัยสูงอายุประสบภายหลังเข้าสู่วัยเกษียณ คือปัญหาด้านการเงิน รองลงมาคือปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาด้านครอบครัว

ปัทมา ว่าพัฒนวงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล (2553) ทำการศึกษาเรื่อง ประชากรไทยในอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณประชากรในอนาคต และคำนวณหาดัชนีตัวชี้วัดที่แสดงสถานการณ์ด้านประชากร ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโดยใช้วิธีการคาดประมาณประชากรตามโคฮอท (รุ่นอายุ) ที่เปลี่ยนไปตามองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงประชากร ซึ่งองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากร ประกอบด้วย การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น จากการศึกษาผลการศึกษาพบว่า ประชากรในอนาคตเพิ่มช้าลงเรื่อยๆ ซึ่งอัตราเพิ่มของประชากรไทยใกล้เคียงกับศูนย์ และอัตราการเพิ่มของประชากรลดลงไปจนต่ำกว่าศูนย์ หรือติดลบ เมื่ออัตราการเพิ่มของประชากรมีค่าใกล้เคียงกับศูนย์ ประชากรก็จะมีจำนวนคงที่ประมาณ 65 ล้านคน ประชากรจะไม่เพิ่มหรือลดไปจากจำนวนนี้มากนัก ในขณะที่จำนวนประชากรกำลังเพิ่มช้าลง ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรขึ้น เมื่อมีอัตราการเกิดลดลง ก็จะมีประชากรที่มีอายุยืนเพิ่มมากขึ้น สังคมไทยจึงก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด แต่ในอีก 30 ปีข้างหน้า ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด หรือมีจำนวนมากถึง 16 ล้านคน ซึ่งก็จะส่งผลให้ประชากรผู้สูงอายุมีมากกว่าประชากรวัยเด็ก จากผลการศึกษาสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ลักษณะการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจระหว่างประชากรวัยต่างๆเปลี่ยนไป ซึ่งจากเดิมมีประชากรวัยเด็กที่ต้องพึ่งพิงประชากรวัยแรงงานมากกว่าผู้สูงอายุ แต่ในอนาคตจะมีผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิงประชากรวัยแรงงานมากกว่าวัยเด็ก จากอัตราส่วนระหว่างประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุจะลดลงเหลือเพียง 2 ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในอีก 30 ปีข้างหน้า

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น และ สมภูมิ แสวงกุล (2553) ทำการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และความท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ นำเสนอการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาวการณ์ตายและภาวะเจริญพันธุ์ที่อยู่ในระดับต่ำของประเทศไทยได้ทำให้ประชากรวัยแรงงานของประเทศมีสูงที่สุดในปี 2553 นี้ ร้อยละ 67.0 ของประชากรทั้งหมด และจะลดลงอย่างต่อเนื่องในปีต่อๆไป ซึ่งสวนทางกับประชากรวัยสูงอายุที่มีสัดส่วนสูงขึ้นเรื่อยๆ การเปลี่ยนแปลงซึ่งประเทศต้องเผชิญกับอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต เนื่องจากการลดลงของสัดส่วนประชากรวัยแรงงานจะทำให้ความสามารถในการผลิตของประเทศลดลง ส่งผลให้ปลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลและมาตรฐานการครองชีพของประชากรในประเทศลดลง นอกจากนี้ยังทำให้ปัญหาการเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศรุนแรงมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่มั่นคงทางสังคมตามมาอีกด้วย ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภาครัฐจำเป็นต้องมีนโยบายที่เหมาะสมในการชดเชยการลดลงของสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน เพื่อให้ประเทศสามารถสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องต่อไป รวมทั้งต้องเร่งสร้างระบบบำนาญแห่งชาติภาคบังคับเพื่อสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ประชากรเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุให้สามารถมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และสามารถมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจได้โดยไม่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในประเทศไทย พบว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคที่มีการเจริญเติบโตของประชากรชะลอตัว และจำนวนประชากรของประเทศมีจำนวนลดลง จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงประชากรทางโครงสร้างอายุส่งผลกระทบในเรื่องต่างๆหลายประการ ได้แก่ ผลกระทบด้านที่ 1 คือ ผลกระทบด้านแนวโน้มการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จำนวนเด็กเกิดใหม่แต่ละปีเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2513 ผลกระทบด้านที่ 2 คือประชากรวัยทำงานลดลง ปัจจุบันประชากรวัยทำงานต่อประชากรทั้งหมดเริ่มลดลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาทุนมนุษย์ของแรงงานไทย เพื่อให้สามารถเป็นส่วนขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้ขยายตัวต่อไป ผลกระทบด้านที่ 3 คือ ประชากรสูงวัยมากขึ้น ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกครอบครัวนับตั้งแต่การดูแลผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพา จากการศึกษานำไปสู่นโยบายสำหรับการปรับตัวต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางประชากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องใส่ใจกับการให้ความรู้ทางด้านเพศวิถีศึกษา และการให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่นที่เหมาะสม ด้านประชากรวัยทำงานที่ลดลง ทำให้ต้องมีการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตของแรงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วรัญญา คำโพธิ์ (2556) ทำการศึกษาเรื่อง สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านสถานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะมีรายได้จากบุตรหลาน รายได้ที่ได้รับเพียงพอกับรายจ่าย ไม่มีภาระหนี้สินและยังมีการเก็บออมเงิน ส่วนผู้สูงอายุที่มีการประกอบอาชีพจะมีรายได้สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เพราะรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่แล้วยังมีรายได้จากบุตรหลาน เนื่องจากมีรายได้สูงจึงมีรายได้ที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เพียงพอสำหรับรายจ่าย มีการออมเงิน แต่มีภาระหนี้สินอาจเนื่องมาจากภาระหนี้สินเดิม หรือการลงทุนในการประกอบอาชีพหลังอายุ 60 ปี ในด้านสถานะทางสังคมของผู้สูงอายุทั้งที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และประกอบอาชีพจะมีลักษณะไม่แตกต่างกันคือ จะไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน หรือดำรงตำแหน่งในชุมชน แต่จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และมีการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่าระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย มีเงินออมในยามฉุกเฉิน หรือยามเจ็บป่วย และมีหนี้สินเล็กน้อย เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า สามารถแยกระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตปานกลาง และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตดี และสามารถวัดระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ พบว่าความพึงพอใจจากการรับสวัสดิการจากรัฐบาล ทั้ง 2 กลุ่มมีระดับความพึงพอใจมากจากการได้รับสวัสดิการจากรัฐบาล กลุ่มที่มีระดับคุณภาพชีวิตดีจะพอใจในสภาพความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิต ส่วนกลุ่มที่มีความพึงพอใจระดับปานกลางจะมีความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ที่รายได้เพียงพอกับรายจ่าย และกลุ่มที่ความพึงพอใจน้อยสำหรับกลุ่มที่เงินออมไม่เพียงพอในยามฉุกเฉิน หรือยามเจ็บป่วย และกลุ่มที่คุณภาพชีวิตดีให้ความพึงพอใจปานกลางสำหรับด้านการออมเงิน

สุรัชนก แซ่จุง (2557) ทำการศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมของแรงงานนอกระบบเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มแรงงานนอกระบบไม่ว่าจะอยู่อาชีพใดมีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยในด้านการดำรงชีวิตมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีรายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ยประมาณ 9,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,500 บาทต่อเดือน มีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 17,000 บาทต่อเดือน และเลือกทำการออมกับธนาคาร มีบางส่วนเท่านั้นที่เลือกออมกับประกันชีวิตและประกันสังคม นอกจากนั้นยังพบว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิน โดยคาดว่าเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ กลุ่มแรงงานนอกระบบก็ยังต้องประกอบอาชีพเดิมต่อไป ความสำคัญระดับรองลงมาคือ ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มแรงงานนอกระบบจะมีที่พักอาศัยเป็นของตนเองโดยอาศัยอยู่กับคู่สมรส และเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุกลุ่มแรงงานก็จะยังคงอาศัยอยู่ที่เดิมโดยไม่เปลี่ยนที่อยู่อาศัยใหม่ ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา คือ ปัจจัยด้านการเจ็บป่วย กลุ่มแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยจะเข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาลของรัฐ โดยใช้สิทธิบัตรทองเป็นส่วนใหญ่ มีกลุ่มแรงงานนอกระบบส่วนน้อยที่ใช้สิทธิจากประกันชีวิต ประกันสังคม และสิทธิจากคู่สมรส และปัจจัยที่กลุ่มแรงงานนอกระบบให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ด้านการเสียชีวิต พบว่า มีกลุ่มแรงงานบางส่วนเท่านั้นที่ทำการเตรียมตัวเมื่อเสียชีวิต โดยส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ รองลงมาคือ การทำประกันชีวิตไว้ล่วงหน้า และการเข้าร่วมประกันสังคม การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตปัจจุบันของแรงงานนอกระบบก่อนเข้าสู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

วัยสูงอายุ พบว่า กลุ่มแรงงานนอกระบบมีความพึงพอใจมากในด้านสิทธิ และสวัสดิการที่ได้รับยามเจ็บป่วย และด้านสิทธิและสวัสดิการที่ได้รับเมื่อเสียชีวิต ส่วนในด้านที่อยู่อาศัยและด้านรายได้ในสถานะปัจจุบัน พบว่าแรงงานนอกระบบมีความพึงพอใจปานกลางเท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสถานะภาพและคุณภาพชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของวัยทำงานและการศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณของวัยทำงาน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้กรอบแนวคิดดังนี้

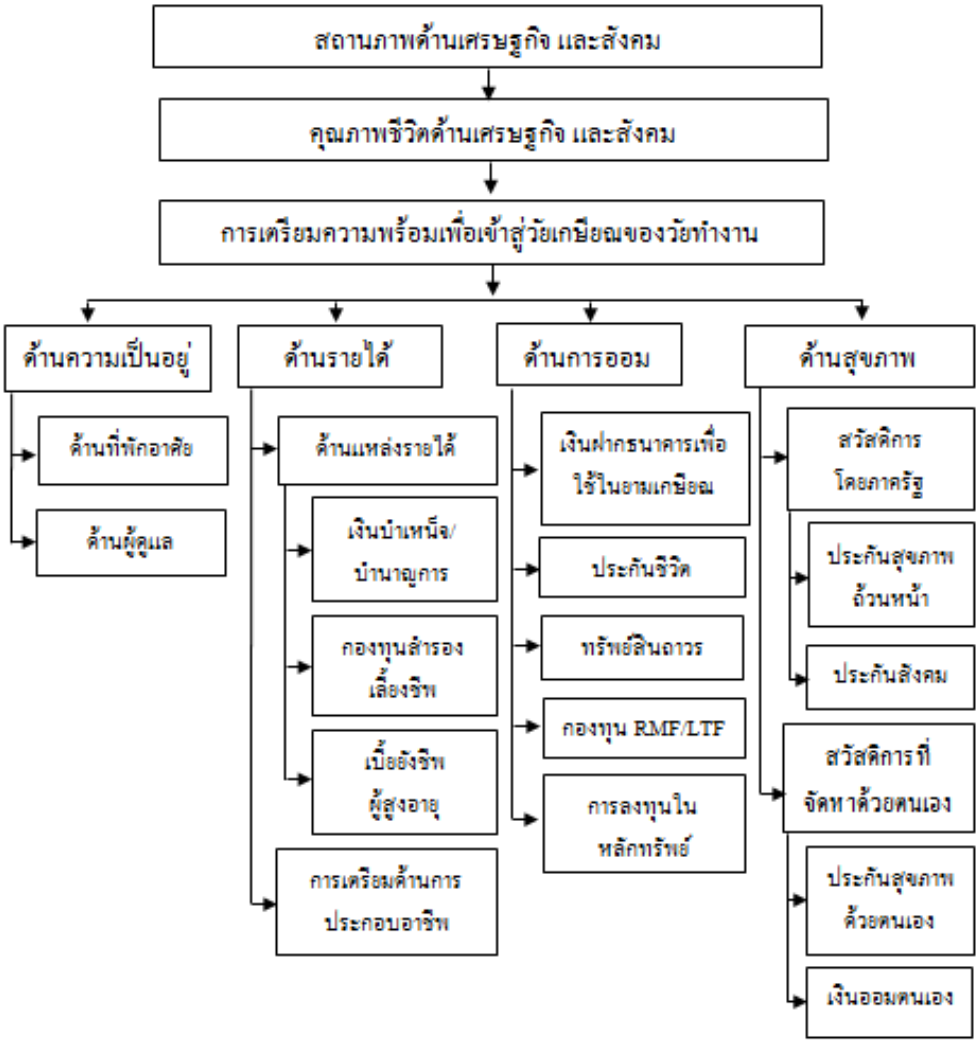

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดนี้เพื่อให้ทราบว่าวัยทำงานมีลักษณะสภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุในด้านต่างๆ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ ด้านแหล่งรายได้ ด้านการออม และด้านสุขภาพ

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ ในส่วนของการเตรียมความพร้อมด้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ เมื่อเกษียณอายุแล้วจะมีลักษณะที่พักอาศัยเป็นแบบไหน เช่น อาศัยอยู่บ้านของตนเอง อาศัยอยู่กับบุตรหลาน ญาติพี่น้อง หรืออยู่สถานสงเคราะห์บ้านพักคนชรา ในส่วนของผู้ดูแลมีใครเข้ามาดูแลหรือไม่ เช่น ดูแลตนเอง มีญาติพี่น้องเข้ามาดูแล หรืออยู่สถานสงเคราะห์บ้านพักคนชรา

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ มีการเตรียมแหล่งรายได้ที่จะได้รับเพื่อใช้ในยามเกษียณอย่างไร เช่น เงินบำเหน็จ/บำนาญ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในยามเกษียณอายุ

การเตรียมความพร้อมในด้านเงินออม เป็นการออมเงินในปัจจุบันเพื่อจะนำไปใช้จ่ายในยามเกษียณอายุ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของเงินออมที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อใช้ยามเกษียณอายุ การประกันชีวิต การซื้อทรัพย์สินถาวร ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง ต่างๆ การลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพหรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ เป็นการเตรียมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในยามเกษียณอายุ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ซึ่งหากอยู่ในวัยสูงอายุจะมีสิทธิ์ในการเบิกค่าใช้จ่ายใดบ้าง เช่น การใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม หรือสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง เช่น การซื้อประกันสุขภาพด้วยตนเอง หรือการเก็บเงินสำรองเพื่อจ่ายค่ารักษาพยาบาลด้วยตนเอง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มประชากรผู้มีงานทำในภาคเหนือ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ปี 2557 จำนวน 5,590,100 ราย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรผู้มีงานทำในภาคเหนือ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ปี 2557

หน่วย : พันคน

กลุ่มอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	371.7	6.65
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	326.7	5.84
ผู้ค้าขาย	1045.5	18.70
เกษตรกร	2,892.7	51.75
ลูกจ้างนอกภาคการเกษตร/ในภาคการเกษตร	793.8	14.20
ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	159.7	2.86
รวม	**5,590.1**	**100.00**

ที่มา : การสำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2557 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากประชากรวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 40-60 ปี โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความผิดพลาดไม่เกิน 5% กำหนดค่าต่างๆ และสูตรที่ใช้ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

N = ขนาดของประชากร จำนวน 5,590,100 คน

e = ค่าความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งโดยกำหนดไว้ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจะใช้จำนวนตัวอย่างผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 399.97 ตัวอย่าง (คิดเป็น 400 ตัวอย่าง) ตัวอย่างโดยกระจายตามอาชีพกลุ่มต่างๆ โดยจะแยกการวิเคราะห์ ในระบบสวัสดิการ และนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มอาชีพ	จำนวน (400)
ในระบบสวัสดิการ	
รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	21
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	75
รวม	**96**
นอกระบบสวัสดิการ	
ผู้ค้าขาย	87
เกษตรกร	207
ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ/บริษัท/ห้างหุ้นส่วน	10
รวม	**304**

ที่มา : จากการศึกษา

3.3 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ยึดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาสถานะภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของวัยทำงานที่เข้าสู่วัยเกษียณอายุ ซึ่งประกอบด้วย

ก. สถานภาพด้านเศรษฐกิจของวัยทำงาน ศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1) รายได้ คือ มีรายได้ระดับไหน แหล่งรายได้มาจากที่ใด
2) ค่าใช้จ่าย คือ มีค่าใช้จ่ายด้านใดบ้าง เช่น ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่ารักษาพยาบาล
3) การออม คือ มีการออมในรูปแบบไหน เช่น ถือเงินสด เงินฝากธนาคาร พันธบัตร ประกันชีวิต สิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น
4) หนี้สิน คือ มีหนี้สิน หรือไม่มีหนี้สิน ถ้ามีหนี้สินมีหนี้สินด้านใด

ข. สถานภาพด้านสังคมของวัยทำงาน ศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1) บทบาททางสังคมมีการดำรงตำแหน่งอะไรบ้าง มีหน้าที่เกี่ยวกับอะไรในชุมชน
2) มีการเข้าร่วมกิจกรรม และให้ความสนใจ กับกิจกรรมในชุมชนหรือไม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. ศึกษาลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของวัยทำงานที่เข้าสู่วัยเกษียณอายุ ซึ่งประกอบด้วย
   ก. คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ
   ข. คุณภาพชีวิตด้านสังคม
3. ศึกษาลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินชีวิตหลังเกษียณ
   ก. การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่
      1) ลักษณะการพักอาศัย
      2) ผู้ดูแล
   ข. การเตรียมความพร้อมด้านแหล่งรายได้
      1) เงินบำเหน็จ /บำนาญ
      2) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
      3) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
   ค. การเตรียมความพร้อมด้านการออมเพื่อเกษียณอายุ
      1) เงินฝากธนาคาร
      2) การประกันชีวิต
      3) การซื้อทรัพย์สินถาวร เช่น ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง
      4) การซื้อกองทุน (RMF/LTF)
      5) การลงทุนในหลักทรัพย์
   ง. การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ
      1) การได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ เช่น ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม
      2) สวัสดิการที่จัดทำด้วยตนเอง เช่น ประกันสุขภาพ เงินออมของตนเองเพื่อใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวม โดยสร้างแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในที่นี้ให้กลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ กลุ่มวัยทำงาน อายุ 40-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานทางวิชาการ บทความ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีผู้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ก่อนแล้ว โดยเก็บรวบรวมจากห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาการเตรียมความพร้อมการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ จะใช้แบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์กลุ่มคนวัยทำงาน ที่มีอายุระหว่าง 40-60 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ประมวลผลข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการแจกแบบสอบถามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะสถานภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย การออม และหนี้สิน ใช้วิธีวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) นำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์คุณภาพชีวิต ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตด้านสังคม

2.1 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ วัดจากระดับรายได้ต่อเดือนของวัยแรงงาน รายจ่ายต่อเดือนของวัยทำงานสัดส่วนเงินออมยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วย และสัดส่วนหนี้สินของวัยทำงาน โดยกำหนดคะแนน ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

ระดับรายได้ต่อเดือนของวัยทำงาน (บาทต่อเดือน)	**คะแนน**
$\leq$5,000	1
5,001– 10,000	2
10,001– 30,000	3
30,001– 50,000	4
$\geq$ 50,000	5
สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ของวัยทำงาน	**คะแนน**
$\leq$ ร้อยละ 20 ของรายได้	5
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	4
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	3
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	2
$\geq$ ร้อยละ 81 ของรายได้	1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.3 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ(ต่อ)

สัดส่วนเงินออมในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยต่อรายได้	**คะแนน**
≤ร้อยละ 20 ของรายได้	1
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	2
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	3
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	4
≥ร้อยละ 81 ของรายได้	5
สัดส่วนภาระหนี้สินของวัยทำงานต่อรายได้	**คะแนน**
≤ร้อยละ 20 ของรายได้	5
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	4
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	3
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	2
≥ร้อยละ 81 ของรายได้	1

2.2 คุณภาพชีวิตด้านสังคม พิจารณาลักษณะคุณภาพชีวิตด้านสังคม ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านสังคม

ด้านสังคม	**ใช่**	**ไม่ใช่**
1. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน		
2. การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา		
3. การเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว หรือเพื่อนฝูง		
4. การดำรงตำแหน่งในชุมชน		
5. การมีเพื่อนบ้านไปมาหาสู่		
6. มีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้		
7. การมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง		
8. การมีผู้ให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา		
9. การติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ		
10. การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook / Line เป็นต้น		

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ซึ่งรูปแบบการวัดกำหนดให้มี 2 ตัวเลือกตอบคือ ใช่ และไม่ใช่ แล้วแปลเป็นคะแนนโดยกำหนด ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคม

จำนวนข้อที่สามารถตอบใช่	คะแนน
0-2 ข้อ	1
3-4 ข้อ	2
5-6 ข้อ	3
7-8 ข้อ	4
9-10 ข้อ	5

คะแนนคุณภาพชีวิตใช้วิธีการรวมคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม แปลความหมายโดยกำหนดให้ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจร้อยละ 70 เกณฑ์คุณภาพชีวิตด้านสังคมร้อยละ 30 ดังตารางที่ 3.6

คะแนนคุณภาพชีวิต = 0.7(คะแนนด้านเศรษฐกิจ) + 0.3(คะแนนด้านสังคม)

ตารางที่ 3.6 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจและสังคม

คะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ย	ระดับคุณภาพชีวิต
1.00 – 2.00	ระดับต่ำ
2.01 – 4.00	ระดับปานกลาง
4.01 – 5.00	ระดับดี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3. ศึกษารูปแบบการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณของวัยทำงาน ในด้านความเป็นอยู่ด้านรายได้ ด้านการออม และด้านสุขภาพ ว่ามีการเตรียมความพร้อมมากน้อยแค่ไหนในการวางแผนเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ โดยอาศัยวิธีวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) นำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าสู่วัยสูงอายุของคนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะสถานะภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของวัยทำงานที่เข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณของคนวัยทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มประชากรวัยทำงานใกล้เกษียณ อายุ 40-60 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพได้ดังนี้ กลุ่มในระบบสวัสดิการแยกตามกลุ่มที่มีระบบสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่ทำงานอยู่ จำนวน 96 ตัวอย่าง ซึ่งแยกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้ กลุ่มอาชีพรับราชการ จำนวน 21 ตัวอย่าง กลุ่มลูกจ้างของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และลูกจ้างนอกภาคการเกษตร หรือในภาคการเกษตร จำนวน 75 ตัวอย่าง กลุ่มนอกระบบสวัสดิการเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่ทำงานอยู่ จำนวน 304 ตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 87 ตัวอย่าง กลุ่มเกษตรกร จำนวน 207 ตัวอย่าง และกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว เจ้าของกิจการ จำนวน 10 ตัวอย่าง ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

4.1 สถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป เป็นการศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะข้อมูลด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย และลักษณะการพักอาศัย เป็นอย่างไร

สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.1 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.50 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.50 โดยมีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.75 โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 51 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมามีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 7.75 ด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.25

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่าๆกัน ทั้งกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ด้านอายุ พบว่า กลุ่มนอกระบบสวัสดิการมีอายุสูงกว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการ โดยมีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.39 ด้านสถานภาพ ทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สมรสแล้ว ด้านการศึกษากลุ่มในระบบสวัสดิการมีระดับการศึกษาที่สูงกว่ากลุ่มนอกระบบสวัสดิการ โดยกลุ่มในระบบสวัสดิการจะมีการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการจะมีการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากกลุ่มนอกระบบสวัสดิการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักจึงไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษามากเท่าใด

ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ข้อมูลทั่วไป	**ในระบบสวัสดิการ (96)**	**นอกระบบสวัสดิการ (304)**	**รวม (400)**
เพศ			
ชาย	43 (44.79)	151 (49.67)	194 (48.50)
หญิง	53 (55.21)	153 (50.33)	206 (51.50)
อายุ			
40-50 ปี	59 (61.46)	90 (29.61)	149 (37.25)
51-60 ปี	37 (38.54)	214 (70.39)	251 (62.75)
อายุเฉลี่ย (ปี)	**50**	**52**	**51**
สถานภาพสมรส			
โสด	15 (15.63)	16 (5.26)	31 (7.75)
สมรส	69 (71.88)	263 (86.51)	332 (83.00)
หม้าย	0 (0.00)	11 (3.62)	11 (2.75)
หย่าร้าง	12 (12.50)	14 (4.61)	26 (6.50)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
ระดับการศึกษา			
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2 (2.08)	49 (16.12)	51 (12.75)
ประถมศึกษา	6 (6.25)	126 (41.45)	132 (33.00)
มัธยมตอนต้น	0 (0.00)	31 (10.20)	31 (7.75)
มัธยมตอนปลาย/ปวช.	8 (8.33)	30 (9.87)	38 (9.50)
อนุปริญญา/ปวส.	23 (23.96)	22 (7.24)	45 (11.25)
ปริญญาตรี	52 (54.17)	21 (6.91)	73 (18.25)
ปริญญาโท	5 (5.21)	25 (8.22)	30 (7.50)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

สถานภาพทั่วไปเมื่อแยกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.21 โดยมีอายุอยู่ในช่วง 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.46 อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 50 ปี ด้านสถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 71.88 ศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 54.17

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยที่ 52 ปี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 47 ปี ด้านสถานภาพ ทั้ง 2 กลุ่มมีสถานภาพสมรสเป็นส่วนใหญ่ ด้านระดับการศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.2 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ข้อมูลทั่วไป	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท (75)	
เพศ			
ชาย	4 (19.05)	39 (52.00)	43 (44.79)
หญิง	17 (80.95)	36 (48.00)	53 (55.21)
อายุ			
40-50 ปี	7 (33.33)	52 (69.33)	59 (61.46)
51-60 ปี	14 (66.67)	23 (30.67)	37 (38.54)
อายุเฉลี่ย (ปี)	**52**	**47**	**50**
สถานภาพสมรส			
โสด	3 (14.29)	12 (16.00)	15 (15.63)
สมรส	16 (76.19)	53 (70.67)	69 (71.88)
หย่าร้าง	2 (9.52)	10 (13.33)	12 (12.50)
ระดับการศึกษา			
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0 (0.00)	2 (2.67)	2 (2.08)
ประถมศึกษา	0 (0.00)	6 (8.00)	6 (6.25)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.2 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มในระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท (75)	
ระดับการศึกษา			
มัธยมตอนต้น	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มัธยมตอนปลาย/ปวช.	1 (4.76)	7 (9.33)	8 (8.33)
อนุปริญญา/ปวส.	1 (4.76)	22 (29.33)	23 (23.96)
ปริญญาตรี	14 (66.67)	38 (50.67)	52 (54.17)
ปริญญาโท	5 (23.81)	0 (0.00)	5 (5.21)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

สถานภาพทั่วไป เมื่อแยกตามกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.33 โดยมีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.39 อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 52 ปี ด้านสถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 86.51 ศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 41.45

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า กลุ่มอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนกลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ด้านอายุกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกร มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือเกินครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่เกินครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 40-50 ปี ด้านสถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว โดยกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่ศึกษาระดับประถมศึกษา แต่กลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.3 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ข้อมูลทั่วไป	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
เพศ				
ชาย	28 (32.18)	116 (56.04)	7 (70.00)	151 (49.67)
หญิง	59 (67.82)	91 (43.96)	3 (30.00)	153 (50.33)
อายุ				
40-50 ปี	41 (47.13)	43 (20.77)	6 (60.00)	90 (29.61)
51-60 ปี	46 (52.87)	164 (79.23)	4 (40.00)	214 (70.39)
อายุเฉลี่ย (ปี)	**52**	**54**	**45**	**52**
สถานภาพสมรส				
โสด	5 (5.75)	10 (4.83)	1 (10.00)	16 (5.26)
สมรส	70 (80.46)	184 (88.89)	9 (90.00)	263 (86.51)
หม้าย	2 (2.30)	9 (4.35)	0 (0.00)	11 (3.62)
หย่าร้าง	10 (11.49)	4 (1.93)	0 (0.00)	14 (4.61)
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3 (3.45)	46 (22.22)	0 (0.00)	49 (16.12)
ประถมศึกษา	19 (21.84)	107 (51.69)	0 (0.00)	126 (41.45)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.3 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
ระดับการศึกษา				
มัธยมตอนต้น	7 (8.05)	24 (11.59)	0 (0.00)	31 (10.20)
มัธยมตอนปลาย/ปวช.	16 (18.39)	14 (6.76)	0 (0.00)	30 (9.87)
อนุปริญญา/ปวส.	11 (12.64)	8 (3.86)	3 (30.00)	22 (7.24)
ปริญญาตรี	14 (16.09)	0 (0.00)	7 (70.00)	21 (6.91)
ปริญญาโท	17 (19.54)	8 (3.86)	0 (0.00)	25 (8.22)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่มีสถานภาพทั่วไปที่คล้ายคลึงกัน แต่ด้านระดับการศึกษาของแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มในระบบสวัสดิการ ศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องมาจากลักษณะการทำงานจะต้องมีคุณสมบัติ คือต้องจบระดับการศึกษาขั้นต่ำที่ระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการส่วนใหญ่ศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษามากเท่าใด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2 ลักษณะการพักอาศัย

ด้านลักษณะการพักอาศัยเป็นการศึกษาลักษณะที่พักอาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อาศัยอยู่บ้านของตนเอง อาศัยอยู่กับครอบครัว (บ้านบิดาหรือมารดา) บ้านพักสวัสดิการ หรือไม่มีที่พักเป็นหลักแหล่ง ด้านลักษณะการพักอาศัย เป็นการศึกษาว่าในปัจจุบันมีการพักอาศัยอยู่กับใคร เช่น อาศัยอยู่คนเดียว อาศัยอยู่กับคู่สมรส หรืออาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง

ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.4 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 72.25 รองลงมาอาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 19.00 ด้านลักษณะการพักอาศัยส่วนใหญ่ อาศัยอยู่กับคู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 74.50 รองลงมา อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 14.00

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีลักษณะการพักอาศัยที่คล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านของตนเอง ด้านลักษณะการพักอาศัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับคู่สมรส

ตารางที่ 4.4 ลักษณะการพักอาศัยจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะการพักอาศัย	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
ลักษณะที่พักอาศัย			
บ้านของตนเอง	45 (46.88)	244 (80.26)	289 (72.25)
อาศัยอยู่ครอบครัว (บิดา/มารดา)	22 (22.92)	54 (17.76)	76 (19.00)
บ้านพักสวัสดิการ	6 (6.25)	2 (0.66)	8 (2.00)
ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง	23 (23.96)	4 (1.32)	27 (6.75)
ลักษณะการพักอาศัย			
อาศัยอยู่คนเดียว	25 (26.04)	21 (6.91)	46 (11.50)
อาศัยอยู่กับคู่สมรส	61 (63.54)	237 (77.96)	298 (74.50)
อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	10 (10.42)	46 (15.13)	56 (14.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะการพักอาศัย เมื่อแยกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.88 รองลงมาไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง คิดเป็นร้อยละ 23.96 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีการโยกย้ายสถานที่ทำงานบ่อยครั้ง เนื่องจากทำงานเป็นพนักงานขายที่ต้องเดินทางไปต่างจังหวัด หรือมีการโยกย้ายตำแหน่งงาน ส่วนด้านลักษณะการพักอาศัย อาศัยอยู่กับคู่สมรสเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 63.54 สามารถแยกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า ลักษณะการพักอาศัยด้านลักษณะที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านของตนเอง ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันในลำดับรองลงมา คือ กลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากบางกลุ่มทำงานเป็นพนักงานขายจึงต้องมีการย้ายสถานที่ทำงานเป็นประจำ ส่งผลให้ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง ส่วนด้านลักษณะการพักอาศัย ทั้งสองกลุ่มอาชีพมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ อาศัยอยู่กับคู่สมรสเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.5 ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะการพักอาศัย	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท (75)	
ลักษณะที่พักอาศัย			
บ้านของตนเอง	13 (61.90)	32 (42.67)	45 (46.88)
อาศัยอยู่ครอบครัว (บิดา/มารดา)	5 (23.81)	17 (22.67)	22 (22.92)
บ้านพักสวัสดิการ	1 (4.76)	5 (6.67)	6 (6.25)
ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง	2 (9.52)	21 (28.00)	23 (23.96)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.5 ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มในระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ลักษณะการพักอาศัย	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท (75)	
ลักษณะการพักอาศัย			
อาศัยอยู่คนเดียว	1 (4.76)	24 (32.00)	25 (26.04)
อาศัยอยู่กับคู่สมรส	15 (71.43)	46 (61.33)	61 (63.54)
อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	5 (23.81)	5 (6.67)	10 (10.42)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะการพักอาศัย เมื่อแยกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.88 รองลงมาไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง คิดเป็นร้อยละ 23.96 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีการโยกย้ายสถานที่ทำงานบ่อยครั้ง เนื่องทำงานเป็นพนักงานขายที่ต้องเดินทางไปต่างจังหวัด หรือมีการโยกย้ายตำแหน่งงาน ส่วนด้านลักษณะการพักอาศัย อาศัยอยู่กับคู่สมรสเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 63.54 สามารถแยกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า ด้านลักษณะที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านของตนเอง ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันในลำดับรองลงมา คือ กลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากทำงานเป็นพนักงานขายจึงต้องมีการย้ายสถานที่ทำงานเป็นประจำ ส่งผลให้ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง ด้านลักษณะการพักอาศัย ทั้งสองกลุ่มอาชีพอาศัยอยู่กับคู่สมรสเป็นส่วนใหญ่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลักษณะที่พักอาศัย เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 80.26 รองลงมา อาศัยอยู่กับบิดามารดา ด้านลักษณะการพักอาศัย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับคู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 77.96

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า กลุ่มอาชีพทั้งหมด มีลักษณะการพักอาศัยที่คล้ายคลึงกัน คือ มีที่พักอาศัยเป็นบ้านเป็นของตนเอง รองลงมาอาศัยอยู่กับครอบครัว ส่วนด้านลักษณะการพักอาศัยกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ อาศัยอยู่กับคู่สมรส และรองลงมาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง

ตารางที่ 4.6 ลักษณะที่พักอาศัยของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะที่พักอาศัย	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
ลักษณะที่พักอาศัย				
บ้านของตนเอง	54 (62.07)	181 (87.44)	9 (90.00)	244 (80.26)
อาศัยอยู่ครอบครัว (บิดา/มารดา)	27 (31.03)	26 (12.56)	1 (10.00)	54 (17.76)
บ้านพักสวัสดิการ	2 (2.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.66)
ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง	4 (4.60)	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (1.32)
ลักษณะการพักอาศัย				
อาศัยอยู่คนเดียว	4 (4.60)	16 (7.73)	1 (10.00)	21 (6.91)
อาศัยอยู่กับคู่สมรส	73 (83.91)	155 (74.88)	9 (90.00)	237 (77.96)
อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	10 (11.49)	36 (17.39)	0 (0.00)	46 (15.13)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลักษณะที่พักอาศัย และลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ด้านลักษณะที่พักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มมีการโยกย้ายสถานที่ทำงานบ่อยครั้ง ดังนี้ กลุ่มข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีการย้ายสถานที่ทำงานเพื่อเลื่อนตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นกลุ่มพนักงาน หรือลูกจ้างบริษัท ก็จะทำงานเป็นพนักงานขาย จึงมีการเดินทางอยู่เป็นประจำ จึงไม่มีสถานที่ทำงานที่เป็นหลักแหล่ง

4.3 สถานภาพด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

ลักษณะสถานภาพด้านเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาระดับรายได้ และความเพียงพอของรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือนของกลุ่มตัวอย่าง และค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือน ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนลักษณะสถานภาพด้านสังคม เป็นการศึกษาดูว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดำรงตำแหน่งในชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนบ้างหรือไม่

4.3.1 ด้านรายได้

สถานภาพด้านเศรษฐกิจ เป็นการพิจารณาระดับรายได้ว่าเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่อเดือนหรือไม่ ซึ่งแหล่งรายได้จะมาจากรายได้หลัก รายได้เสริม การเช่าทรัพย์สิน เงินจากบุตรหลานส่งให้ และรายได้อื่นๆ ที่ได้รับในแต่ละเดือนของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน

ลักษณะสถานภาพด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.7 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 55.50 โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 25,325.70 บาทต่อเดือน

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน รองลงมากลุ่มในระบบสวัสดิการมีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 30,001 - 50,000 บาทต่อเดือน ดังนั้นกลุ่มในระบบสวัสดิการจึงมีรายได้เฉลี่ย 34,550.83 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการมีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน ดังนั้นกลุ่มนอกระบบสวัสดิการจึงมีรายได้เฉลี่ย 22,412.50 บาทต่อเดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.7 ระดับรายได้ต่อเดือนจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับรายได้ (บาท/เดือน)	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
ไม่เกิน 5,000 บาท	0 (0.00)	10 (3.29)	10 (2.50)
5,001 - 10,000 บาท	0 (0.00)	63 (20.72)	63 (15.75)
10,001 - 30,000 บาท	53 (55.21)	169 (55.59)	222 (55.50)
30,001 - 50,000 บาท	29 (30.21)	44 (14.47)	73 (18.25)
มากกว่า 50,000 บาท	14 (14.58)	18 (5.92)	32 (8.00)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	**34,550.83**	**22,412.50**	**25,325.70**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะสถานภาพด้านรายได้ของกลุ่มในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 55.21 ซึ่งมีรายได้รวมเฉลี่ย 34,550.83 บาทต่อเดือน

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้าง พบว่า แต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับรายได้ที่แตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่มีรายได้ มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ประจำ และมีระดับรายได้ค่อนข้างสูง คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 48,109.52 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้าง ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นรายได้เฉลี่ยที่ 31,134.79 บาทต่อเดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.8 ระดับรายได้ต่อเดือนของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ระดับรายได้ (บาท/เดือน)	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท / ลูกจ้าง (75)	
ไม่เกิน 5,000 บาท	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
5,001 - 10,000 บาท	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
10,001 - 30,000 บาท	6 (28.57)	47 (62.67)	53 (55.21)
30,001 - 50,000 บาท	5 (23.81)	24 (32.00)	29 (30.21)
มากกว่า 50,000 บาท	10 (47.62)	4 (5.33)	14 (14.58)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	**48,109.52**	**31,134.79**	**34,550.83**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะสถานภาพด้านรายได้ของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.9 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 55.59 มีรายได้รวมเฉลี่ยประมาณ 22,412.50 บาทต่อเดือน

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่าแต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับรายได้ที่แตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกร ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ มีรายได้รวมอยู่ระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งกลุ่มอาชีพค้าขายมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 27,106.90 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,686 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการจะมีระดับรายได้ที่แตกต่างจากกลุ่มอาชีพนอกระบบสวัสดิการอื่น เนื่องจากมีระดับรายได้ที่ค่อนข้างสูง คือ มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 122,566.67 บาทต่อเดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.9 ระดับรายได้ต่อเดือนของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับรายได้ (บาท/เดือน)	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
ไม่เกิน 5,000 บาท	0 (0.00)	10 (4.83)	0 (0.00)	10 (3.29)
5,001 - 10,000 บาท	5 (5.75)	58 (28.02)	0 (0.00)	63 (20.72)
10,001 - 30,000 บาท	53 (60.92)	116 (56.04)	0 (0.00)	169 (55.59)
30,001 - 50,000 บาท	21 (24.14)	22 (10.63)	1 (10.00)	44 (14.47)
มากกว่า 50,000 บาท	8 (9.20)	1 (0.48)	9 (90.00)	18 (5.92)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	**27,106.90**	**15,686.00**	**122,566.67**	**22,412.50**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

สถานภาพด้านเศรษฐกิจ ด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกรจะมีสัดส่วนระดับรายได้ที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ในช่วง 10,000-30,000 บาทต่อเดือน เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพจะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่จะมีรายได้สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น คือมากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่มีรายได้ประจำ และเมื่อมีอายุงานหรือตำแหน่งงานสูงขึ้น ก็จะได้รับรายได้ต่อเดือนที่สูงขึ้นตาม

4.3.2 ด้านรายจ่าย

สถานภาพด้านเศรษฐกิจ ด้านรายจ่าย เป็นการพิจารณาระดับรายจ่ายรวมต่อเดือน ซึ่งประเภทรายจ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่ จะมาจากรายจ่ายในการดำเนินชีวิต เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ารักษาพยาบาล ค่างานสังคม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองต่างๆ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง ท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลักษณะสถานภาพด้านรายจ่ายรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.10 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 39.25 มีรายจ่ายรวมเฉลี่ยประมาณ 12,147.72 บาทต่อเดือน

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายจ่ายรวมที่คล้ายคลึงกัน คือส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน รองลงมามีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน เฉลี่ยแล้วโดยจะมีรายจ่ายรวม 12,147.72 บาทต่อเดือน โดยแยกออกเป็น กลุ่มในระบบสวัสดิการ เฉลี่ย 13,447.00 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ เฉลี่ย 11,635.59 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 4.10 ระดับรายจ่ายต่อเดือนจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับรายจ่าย (บาท/เดือน)	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
ไม่เกิน 5,000 บาท	15 (15.63)	86 (28.29)	101 (25.25)
5,001 - 10,000 บาท	18 (18.75)	98 (32.24)	116 (29.00)
10,001 - 30,000 บาท	55 (57.29)	102 (33.55)	157 (39.25)
30,001 - 50,000 บาท	7 (7.29)	12 (3.95)	19 (4.75)
มากกว่า 50,000 บาท	1 (1.04)	6 (1.97)	7 (1.75)
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	**13,447.00**	**11,635.59**	**12,147.72**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะสถานภาพด้านรายจ่ายรวมของกลุ่มตัวอย่างในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.11 พบว่า ส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 57.29 เฉลี่ยประมาณ 13,447.00 บาทต่อเดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายจ่ายรวมที่ใกล้เคียงกัน คือ ส่วนใหญ่มีรายจ่ายอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน รองลงมากลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีรายจ่ายอยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 20,220.41 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัทมีรายจ่ายรวมน้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ดังนั้นกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัทจึงมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 12,274.68 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 4.11 ระดับรายจ่ายต่อเดือนของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ระดับรายจ่าย (บาท/เดือน)	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง (75)	
ไม่เกิน 5,000 บาท	0 (0.00)	15 (20.00)	15 (15.63)
5,001 - 10,000 บาท	4 (19.05)	14 (18.67)	18 (18.75)
10,001 - 30,000 บาท	13 (61.90)	42 (56.00)	55 (57.29)
30,001 - 50,000 บาท	3 (14.29)	4 (5.33)	7 (7.29)
มากกว่า 50,000 บาท	1 (4.76)	0 (0.00)	1 (1.04)
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	**20,220.41**	**12,274.68**	**13,447.00**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะสถานภาพด้านรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.12 พบว่าส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 33.55 คิดเป็นรายจ่ายรวมเฉลี่ย 11,635.59 บาทต่อเดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 - 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งกลุ่มอาชีพค้าขายคิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ย 13,091.18 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายรวมที่ต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น คือ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยที่ 8,614.85 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่ มีระดับรายจ่ายมากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่ 61,501.10 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 4.12 ระดับรายจ่ายต่อเดือนของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับรายจ่าย (บาท/เดือน)	**นอกระบบสวัสดิการ**			**รวม (304)**
	ค้าขาย (97)	**เกษตรกร (207)**	**เจ้าของกิจการ (10)**	
ไม่เกิน 5,000 บาท	27 (31.03)	59 (28.50)	0 (0.00)	86 (28.29)
5,001 - 10,000 บาท	15 (17.24)	83 (40.10)	0 (0.00)	98 (32.24)
10,001 - 30,000 บาท	38 (43.68)	61 (29.47)	3 (30.00)	102 (33.55)
30,001 - 50,000 บาท	7 (8.05)	4 (1.93)	1 (10.00)	12 (3.95)
มากกว่า 50,000 บาท	0 (0.00)	0 (0.00)	6 (60.00)	6 (1.97)
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	**13,091.18**	**8,614.85**	**61,501.10**	**11,635.59**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ด้านรายจ่ายรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดส่วนใหญ่มีระดับรายจ่ายรวมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แต่กลุ่มอาชีพเกษตรกรจะมีระดับรายได้อยู่ในระดับที่น้อยที่สุด เนื่องจากกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการมีระดับรายได้ที่สูงกว่าทุกกลุ่มอาชีพ เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่มีการใช้จ่ายหมุนเวียนสูง

จะเห็นได้ว่าสถานภาพด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีรายได้รวม และรายจ่ายรวมไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งกลุ่มอาชีพในระบบสวัสดิการ กลุ่มอาชีพข้าราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ จะมีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน สูงกว่าอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัทจะที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งทั้งสองกลุ่มอาชีพมีรายจ่ายไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ส่วนใหญ่กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกร มักจะมีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนอาชีพเจ้าของกิจการจะมีรายได้สูงกว่าคือ มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ในด้านรายจ่ายเกษตรกรมีรายจ่ายในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น คือ ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพค้าขายมีรายได้ใกล้เคียงกับรายจ่าย คือ ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการมีรายได้ที่สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และมีรายได้ใกล้เคียงกับรายจ่าย คือ ไม่เกิน 50,000 บาทต่อเดือน

4.3.3 สถานภาพด้านสังคม

ลักษณะสถานภาพด้านสังคมเป็นลักษณะการตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ดังตารางที่ 4.13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม มีเพียงส่วนน้อยที่เข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และเข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการ ส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มอาชีพข้าราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท จะไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชนเลย มีเพียงส่วนน้อยในกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท ที่เข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน และเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานประจำและไม่ค่อยมีเวลาเพื่อทำกิจกรรมในสังคมมากเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ หรือประสบการณ์ทำงานมากก็ตาม ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากกว่ากลุ่มในระบบสวัสดิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกร โดยจะเข้าร่วมเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นต้น มากกว่า เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีความเป็นอิสระด้านเวลาทำงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.13 การดำรงตำแหน่งในชุมชนจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การดำรงตำแหน่งในชุมชน	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
กรรมการกองทุนหมู่บ้าน	0 (0.00)	12 (3.95)	12 (3.00)
กลุ่มสตรีแม่บ้าน	4 (5.53)	6 (1.97)	10 (2.50)
ผู้ใหญ่บ้าน	0 (0.00)	1 (0.33)	1 (0.25)
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2 (2.67)	17 (5.59)	19 (4.75)
รองนายกเทศมนตรี	0 (0.00)	1 (0.33)	1 (0.25)
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	0 (0.00)	32 (10.53)	32 (8.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะสถานภาพด้านสังคม เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำรงตำแหน่งในชุมชน แต่ก็มีบางกลุ่มที่ดำรงตำแหน่งในชุมชน เช่นกลุ่มสตรีแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.53 และกลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.67 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำรงตำแหน่งในชุมชน เนื่องมาจากไม่ค่อยมีเวลาให้แก่ชุมชน เนื่องจากทำงานประจำ

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชนเลย เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ทำงานประจำ จึงไม่ค่อยมีเวลาเพื่อชุมชน แต่สามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่คนในชุมชนได้ ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงาน หรือลูกจ้างบริษัท มีบางกลุ่มที่สามารถดำรงตำแหน่งในชุมชนได้ ได้แก่ กลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวให้เหตุผลว่าตำแหน่งเหล่านี้สามารถทำเป็นงานอดิเรกได้ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชน เป็น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กลุ่มที่ชอบเข้าร่วมงานสังคมอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว นอกจากนั้นยังมีบางกลุ่มตัวอย่างที่สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งนั้นๆ มาอยู่แล้ว จึงมีประสบการณ์ และความคุ้นเคยในการดำรงตำแหน่งในชุมชน

ตารางที่ 4.14 การดำรงตำแหน่งในชุมชนของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

การดำรงตำแหน่งในชุมชน	**ในระบบสวัสดิการ**		**รวม (96)**
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	**พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท (75)**	
กลุ่มสตรีแม่บ้าน	0 (0.00)	4 (5.53)	4 (5.53)
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	0 (0.00)	2 (2.67)	2 (2.67)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะสถานภาพด้านสังคม เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำรงตำแหน่งในชุมชน แต่ก็มีบางกลุ่มที่ดำรงตำแหน่งในชุมชน ได้แก่ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มสตรีแม่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รองนายกเทศมนตรี และกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะดำรงตำแหน่งกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) คิดเป็นร้อยละ 10.53 รองลงมา ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.59

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า กลุ่มอาชีพทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชน แต่มีกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มที่ดำรงตำแหน่งในชุมชนซึ่งส่วนใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มอาชีพจะดำรงตำแหน่งกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพ โดยให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่คนในชุมชน เป็นตำแหน่งหน้าที่ไม่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานมากจนเกินไป สามารถทำเป็นงานอดิเรกได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.15 การดำรงตำแหน่งในชุมชนของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การดำรงตำแหน่งในชุมชน	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
กรรมการกองทุนหมู่บ้าน	3 (3.45)	7 (3.38)	2 (20.00)	12 (3.95)
กลุ่มสตรีแม่บ้าน	2 (2.30)	4 (1.93)	0 (0.00)	6 (1.97)
ผู้ใหญ่บ้าน	0 (0.00)	1 (0.48)	0 (0.00)	1 (0.33)
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	7 (8.05)	10 (8.21)	0 (0.00)	17 (5.59)
รองนายกเทศมนตรี	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (10.00)	1 (0.33)
กลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.)	8 (9.20)	24 (11.59)	0 (0.00)	32 (10.53)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ จะมีพฤติกรรมคล้ายๆ กัน คือ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะไม่ค่อยดำรงตำแหน่งมากเท่าใด แต่กลุ่มในระบบสวัสดิการจะดำรงตำแหน่งเฉพาะกลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการส่วนใหญ่ก็จะเป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกรที่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชน เนื่องจากมีความเป็นอิสระด้านการทำงาน และเป็นกลุ่มอาชีพที่ชอบช่วยเหลืองานสังคมมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4 ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน เป็นการศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้ที่เพียงพอต่อรายจ่ายหรือไม่ มีสัดส่วนรายจ่ายอยู่ในระดับไหน มีสัดส่วนเงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยหรือไม่ และมีภาระหนี้สินที่ต้องชำระที่คงค้างอยู่บ้างหรือไม่ โดยจะแยกระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคุณภาพชีวิตดี ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง และระดับคุณภาพชีวิตต่ำ โดยมีข้อสมมุติฐานรวมว่า ผู้ที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูงน่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ผู้ที่มีสัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ต่ำน่าจะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ผู้ที่มีสัดส่วนการออมต่อรายได้สูงน่าจะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี และผู้ที่มีสัดส่วนภาระหนี้สินต่อรายได้ต่ำแสดงว่ามีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี

4.4.1 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

การวัดระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจจะวัดจาก 1. ระดับรายได้รวมต่อเดือน 2. สัดส่วนรายจ่ายรวมต่อเดือนเทียบกับรายได้รวมต่อเดือน 3. สัดส่วนเงินออมที่ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วย เมื่อเทียบกับรายได้รวมต่อเดือน 4. สัดส่วนภาระหนี้สินของวัยทำงานเมื่อเทียบกับรายได้รวมต่อเดือน

ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.16 พบว่า เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ คะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้

ระดับคุณภาพชีวิตด้านรายได้พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง เนื่องจากมีรายได้ที่แน่นอน และมั่นคง ซึ่งดีกว่ากลุ่มนอกระบบสวัสดิการที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ

ระดับคุณภาพชีวิตด้านรายจ่าย พบว่า กลุ่มสวัสดิการในระบบมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มนอกระบบสวัสดิการมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย

ระดับคุณภาพชีวิตด้านการออม พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการมีคะแนนคุณภาพชีวิตในระดับดี เนื่องจากมีการออมเงินมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้

ระดับคุณภาพชีวิตด้านหนี้สิน พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการมีการก่อหนี้สูงส่งผลให้มีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านหนี้สินในระดับน้อย คือมีการก่อหนี้มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้ ต่างจากกลุ่มนอกระบบสวัสดิการที่มีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านหนี้สินระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ก่อหนี้ในระดับน้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มในระบบสวัสดิการจะได้รับโอกาสในการกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ มากกว่ากลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.16 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
ระดับรายได้ต่อเดือนของวัยทำงาน (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกิน 5,000	0 (0.00)	77 (25.33)	77 (19.25)
5,001– 10,000	4 (4.17)	99 (32.57)	103 (25.75)
10,001– 30,000	60 (62.50)	106 (34.87)	166 (41.50)
30,001– 50,000	27 (28.13)	14 (4.61)	41 (10.25)
มากกว่า 50,000	5 (5.21)	8 (2.63)	13 (3.25)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านรายได้	**3.4 (ปานกลาง)**	**2.27 (ต่ำ)**	**2.56 (ต่ำ)**
สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ของวัยทำงาน (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกินร้อยละ 20 ของรายได้	13 (13.54)	6 (1.97)	19 (4.75)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	43 (44.79)	86 (28.29)	129 (32.25)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	19 (19.79)	52 (17.11)	71 (17.75)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	9 (9.38)	59 (19.41)	68 (17.00)
มากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้	12 (12.50)	101 (32.22)	113 (28.25)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านรายจ่าย	**3.38 (ปานกลาง)**	**2.46 (ต่ำ)**	**2.68 (ต่ำ)**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.16 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
สัดส่วนเงินออม ต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของรายได้	1 (1.04)	3 (0.99)	4 (1.00)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	1 (1.04)	2 (0.66)	3 (0.75)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้	94 (97.92)	299 (98.36)	393 (98.25)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านเงินออม	**4.93 (ดี)**	**4.95 (ดี)**	**4.91 (ดี)**
สัดส่วนภาระหนี้สินต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของรายได้	42 (43.75)	222 (73.33)	264 (66.00)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	2 (2.08)	1 (0.33)	3 (0.75)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	1 (1.04)	1 (0.33)	2 (0.50)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้	51 (53.13)	80 (26.32)	131 (32.75)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านหนี้สิน	**2.83 (ต่ำ)**	**3.94 (ปานกลาง)**	**3.67 (ปานกลาง)**
คะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจ	**3.64 (ปานกลาง)**	**3.41 (ปานกลาง)**	**3.53 (ปานกลาง)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.17 พบว่า กลุ่มในระบบส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจ เท่ากับ 3.64 คะแนน ถือว่ามีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง สามารถจำแนกตามกลุ่มอาชีพดังนี้

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มอาชีพมีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจในระดับคะแนนที่คล้ายคลึงกันด้านคุณภาพชีวิตด้านรายได้ พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง คือมีรายได้ในช่วง 10,000 – 50,000 บาทต่อเดือน ด้านเงินออมในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยต่อรายได้ มีคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพเป็นอย่างมาก และมองเห็นว่าค่าใช้จ่ายในด้านค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบันค่อนข้างสูง จึงมีการเก็บเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยกันมากขึ้น ด้านหนี้สินต่อรายได้พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มพนักงานบริษัท ลูกจ้างจะมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย มีการกู้มากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ ในขณะที่กลุ่มข้าราชการ รัฐวิสาหกิจมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลางมีการกู้ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของรายได้

ตารางที่ 4.17 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง (75)	
ระดับรายได้รวมต่อเดือน (บาทต่อเดือน)			
5,001– 10,000	0 (0.00)	4 (5.33)	4 (4.17)
10,001– 30,000	9 (42.86)	51 (68.00)	60 (62.50)
30,001– 50,000	10 (47.62)	17 (22.67)	27 (28.13)
มากกว่า 50,000	2 (9.52)	3 (4.00)	5 (5.21)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านรายได้	**3.67 (ปานกลาง)**	**3.25 (ปานกลาง)**	**3.4 (ปานกลาง)**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.17 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มในระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง (75)	
ระดับรายจ่ายต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกินร้อยละ 20 ของรายได้	1 (4.76)	12 (16.00)	13 (13.54)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	10 (47.62)	33 (44.00)	43 (44.79)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	5 (23.81)	14 (18.67)	19 (19.79)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	2 (9.52)	7 (9.33)	9 (9.38)
มากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้	3 (14.29)	9 (12.00)	12 (12.50)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านรายจ่าย	**3.19 (ปานกลาง)**	**3.43 (ปานกลาง)**	**3.38 (ปานกลาง)**
สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของรายได้	1 (4.76)	0 (0.00)	1 (1.04)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	0 (0.00)	1 (1.33)	1 (1.04)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้	20 (95.24)	74 (98.67)	94 (97.92)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านเงินออม	**4.80 (ดี)**	**5.00 (ดี)**	**4.93 (ดี)**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.17 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มในระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง (75)	
สัดส่วนภาระหนี้สินต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)			
ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของรายได้	11 (52.38)	31 (41.33)	42 (43.75)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	2 (9.52)	0 (0.00)	2 (2.08)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	0 (0.00)	1 (1.33)	1 (1.04)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้	8 (38.10)	43 (57.33)	51 (53.13)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านหนี้สิน	**3.40 (ปานกลาง)**	**2.68 (ต่ำ)**	**2.83 (ต่ำ)**
คะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจ	**3.77 (ปานกลาง)**	**3.60 (ปานกลาง)**	**3.64 (ปานกลาง)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มในระบบส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจ เท่ากับ 3.41 คะแนน ถือว่ามีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า ด้านระดับรายได้กลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการมีคุณภาพชีวิตด้านรายได้ระดับดี คือ มีรายได้ในช่วง 30,000-50,000 บาทต่อเดือน รองลงมา คือ กลุ่มอาชีพค้าขายมีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง และกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย หรือ มีรายได้ในระดับน้อย ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ด้านระดับรายจ่าย พบว่า มีเพียงกลุ่มอาชีพค้าขาย ที่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง ซึ่งสูงกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ หรือมีรายจ่ายในระดับต่ำกว่า ด้านสัดส่วนเงินออมในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยต่อรายได้ พบว่า ทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตในระดับดี มีการเก็บออมเงินเพื่อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ ด้านภาระหนี้สิน กลุ่มอาชีพค้าขายเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตในระดับดี ดีกว่ากลุ่มอาชีพอื่น คือมีหนี้สินต่ำกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ ส่วนกลุ่มอาชีพที่มีคุณภาพชีวิตระดับน้อย คือกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการซึ่งมีหนี้สินมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้

ตารางที่ 4.18 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
ระดับรายได้ต่อเดือน (บาทต่อเดือน)				
ไม่เกิน 5,000	0 (0.00)	77 (37.20)	0 (0.00)	77 (25.33)
5,001– 10,000	13 (14.94)	86 (41.55)	0 (0.00)	99 (32.57)
10,001– 30,000	61 (70.11)	44 (21.26)	1 (10.00)	106 (34.87)
30,001– 50,000	11 (12.64)	0 (0.00)	3 (30.00)	14 (4.61)
มากกว่า 50,000	2 (2.30)	0 (0.00)	6 (60.00)	8 (2.63)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านรายได้	**3.02 (ปานกลาง)**	**1.84 (น้อย)**	**4.50 (ดี)**	**2.27 (ปานกลาง)**
สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)				
ไม่เกินร้อยละ 20 ของรายได้	6 (6.90)	0 (0.00)	0 (0.00)	6 (1.97)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	37 (42.53)	46 (22.22)	3 (30.00)	86 (28.29)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	23 (26.44)	27 (13.04)	2 (20.00)	52 (17.11)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	9 (10.34)	48 (23.19)	2 (20.00)	59 (19.41)
มากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้	12 (13.79)	86 (41.55)	3 (30.00)	101 (32.22)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านรายจ่าย	**3.18 (ปานกลาง)**	**2.16 (น้อย)**	**2.50 (น้อย)**	**2.46 (น้อย)**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.18 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ(ต่อ)

ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
สัดส่วนเงินออมรายได้ (บาทต่อเดือน)				
ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของรายได้	3 (3.45)	0 (0.00)	0 (0.00)	3 (0.99)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	2 (2.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.66)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้	82 (94.25)	207 (100.00)	10 (100.00)	299 (98.36)
สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ (บาทต่อเดือน)				
ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของรายได้	70 (80.46)	149 (71.98)	3 (30.00)	222 (73.33)
ร้อยละ 21 – ร้อยละ 40 ของรายได้	0 (0.00)	1 (0.48)	0 (0.00)	1 (0.33)
ร้อยละ 41 – ร้อยละ 60 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (10.00)	1 (0.33)
ร้อยละ 61 – ร้อยละ 80 ของรายได้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้	17 (19.54)	57 (27.54)	6 (60.00)	80 (26.32)
คะแนนคุณภาพชีวิตด้านหนี้สิน	**4.22 (ดี)**	**3.89 (ปานกลาง)**	**2.40 (น้อย)**	**3.94 (น้อย)**
คะแนนคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจเฉลี่ย	**3.81 (ปานกลาง)**	**3.22 (ปานกลาง)**	**3.60 (ปานกลาง)**	**3.41 (ปานกลาง)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แต่มีด้านเงินออมที่ใช้ในยามฉุกเฉิน หรือเจ็บป่วยเมื่อเทียบกับรายได้ต่อเดือน มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีทั้งหมด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มองว่าค่าใช้จ่ายด้านค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบันค่อนข้างสูง จึงมีการเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย

4.5 ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านสังคม

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน เป็นการศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน หรือการดำรงตำแหน่งในชุมชนหรือไม่ โดยรูปแบบการวัดจะกำหนดให้ตอบใช่หรือไม่ใช่ แล้วนำมาแปลเป็นคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคม หากกลุ่มตัวอย่างตอบใช่ หลายข้อก็จะได้คะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมในระดับที่สูง แสดงว่ามีคุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับที่ดี

4.5.1 คุณภาพชีวิตด้านสังคม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.19 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม เนื่องจากต้องการใช้เวลาในการพักผ่อนและไม่อยากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบ มีเพียงส่วนน้อยที่เข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และเข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งในชุมชน มีเพียงร้อยละ 34.75 แต่จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาแทน และมีส่วนน้อยที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook หรือ Line ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนฝูง นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง การเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว และคนรอบข้างที่คอยให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา ซึ่งคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมของกลุ่มสวัสดิการทั้งหมด คือ 3 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.19 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชน จำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การมีส่วนร่วมในชุมชน	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	21 (21.88)	179 (58.88)	200 (50.00)
การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	50 (52.08)	179 (58.88)	229 (57.25)
การเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว หรือเพื่อนฝูง	61 (63.54)	202 (66.45)	263 (65.75)
การดำรงตำแหน่งในชุมชน	26 (27.08)	113 (37.17)	139 (34.75)
การมีเพื่อนบ้านไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ	60 (62.50)	290 (95.39)	350 (87.50)
มีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้	70 (72.92)	242 (79.61)	312 (78.00)
การมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง	68 (70.83)	226 (74.34)	294 (73.50)
การมีผู้ให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา	70 (72.92)	232 (76.32)	302 (75.50)
การติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ	83 (86.46)	208 (68.42)	291 (72.75)
การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook / Line เป็นต้น	51 (53.13)	73 (24.01)	124 (31.00)
คะแนนเฉลี่ยด้านสังคม	**(3 คะแนน)**	**(3 คะแนน)**	**(3 คะแนน)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ค่อยเข้าดำรงตำแหน่งในชุมชน เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลา เนื่องจากทำงานประจำ ซึ่งกลุ่มที่ดำรงตำแหน่งในชุมชน มีเพียงร้อยละ 27.08 ซึ่งส่วนใหญ่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จะใช้เวลาในการติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 86.46 ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ก็มีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้ และมีผู้ให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหาอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 72.92 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมของกลุ่มสวัสดิการในระบบ คือ 3 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ จะมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมที่คล้ายคลึงกัน คือส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท ส่วนใหญ่จะไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชนเลย มีเพียงส่วนน้อยในกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทที่เข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน และเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมที่ 3 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.20 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชนจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชน	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท (75)	
การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	3 (14.29)	18 (24.00)	21 (21.88)
การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	13 (61.90)	37 (49.33)	50 (52.08)
การเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว หรือเพื่อนฝูง	13 (61.90)	48 (64.00)	61 (63.54)
การดำรงตำแหน่งในชุมชน	5 (23.81)	21 (28.00)	26 (27.08)
การมีเพื่อนบ้านไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ	17 (80.95)	43 (57.33)	60 (62.50)
มีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้	14 (66.67)	56 (74.67)	70 (72.92)
การมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง	12 (57.14)	56 (74.67)	68 (70.83)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.20 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชนจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชน	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงาน/ลูกจ้าง บริษัท (75)	
การมีผู้ให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา	15 (71.43)	55 (73.33)	70 (72.92)
การติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ	18 (85.71)	65 (86.67)	83 (86.46)
การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook / Line เป็นต้น	14 (66.67)	37 (49.33)	51 (53.13)
คะแนนเฉลี่ยด้านสังคม	**(3 คะแนน)**	**(3 คะแนน)**	**(3 คะแนน)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.21 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook หรือ Line ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนฝูง เนื่องจากไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีมากเท่าใด แต่จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะมีเพื่อนบ้านเยี่ยมเยียนไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 95.39 นอกจากนั้นยังมีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้ในยามที่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 79.61 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมของกลุ่มสวัสดิการนอกระบบ คือ 3 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการมีคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมที่ 4 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับดี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอาชีพค้าขายที่มี คะแนนเฉลี่ยด้านสังคมที่ 3 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.21 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชนของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชน	กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	34 (39.08)	137 (66.18)	8 (80.00)	179 (58.88)
การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	32 (36.78)	139 (67.15)	8 (80.00)	179 (58.88)
การเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือเพื่อนฝูง	39 (44.83)	153 (73.91)	10 (100.00)	202 (66.45)
การดำรงตำแหน่งในชุมชน	38 (43.68)	72 (34.78)	3 (30.00)	113 (37.17)
การมีเพื่อนบ้านไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ	77 (88.51)	204 (98.55)	9 (90.00)	290 (95.39)
มีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้	53 (60.92)	179 (86.47)	10 (100.00)	242 (79.61)
การมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง	54 (62.07)	162 (78.26)	10 (100.00)	226 (74.34)
การมีผู้ให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา	44 (50.57)	178 (85.99)	10 (100.00)	232 (76.32)
การติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ	52 (59.77)	146 (70.53)	10 (100.00)	208 (68.42)
การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook / Line	24 (27.59)	41 (19.81)	8 (80.00)	73 (24.01)
คะแนนเฉลี่ยด้านสังคม	**(3 คะแนน)**	**(4 คะแนน)**	**(4 คะแนน)**	**(3 คะแนน)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ จะมีระดับคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมที่ใกล้เคียงกัน แต่จะเห็นได้กลุ่มนอกระบบสวัสดิการจะมีระดับคะแนนที่สูงกว่า กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ เนื่องจากกลุ่มนอกระบบสวัสดิการส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนมากกว่า

4.6 คุณภาพชีวิตรวม

การวัดระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม เป็นการรวมคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตด้านสังคม โดยวัดจากระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจร้อยละ 70 เกณฑ์คุณภาพชีวิตด้านสังคม ร้อยละ 30 โดยจำแนกระดับคะแนนคุณภาพชีวิต ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ลักษณะคุณภาพชีวิตโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทั้งกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.22 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 82.00 รองลงมามีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 17.50

ตารางที่ 4.22 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคม จำแนกตามกลุ่มอาชีพในระบบสวัสดิการ และกลุ่มอาชีพนอกระบบสวัสดิการ

ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวม	**ในระบบสวัสดิการ (96)**	**นอกระบบสวัสดิการ (304)**	**รวม (400)**
ระดับต่ำ	1 (1.04)	1 (0.33)	2 (0.50)
ระดับปานกลาง	77 (80.21)	251 (82.57)	328 (82.00)
ระดับดี	18 (18.75)	52 (17.11)	70 (17.50)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 80.21 คุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยแรงงาน ถึงแม้ว่าจะมีรายได้ในระดับปานกลาง แต่ยังมีเงินเก็บออม อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เนื่องจากเพื่อต้องการพักผ่อนกับกลุ่มเพื่อนฝูง ดังนั้นคุณภาพชีวิตโดยรวมจึงอยู่ในระดับปานกลาง แยกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง จะเห็นได้ว่ามีระดับคุณภาพชีวิตที่คล้ายคลึงกัน คือส่วนใหญ่จะมีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตปานกลาง รองลงมามีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตดี และระดับคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ระดับคะแนนคุณภาพชีวิต	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/พนง. รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง (75)	
ระดับต่ำ	1 (4.76)	0 (0.00)	1 (1.04)
ระดับปานกลาง	13 (61.90)	64 (85.33)	77 (80.21)
ระดับดี	7 (33.33)	11 (14.67)	18 (18.75)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงานกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.24พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 82.57 แยกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเกษตรกร ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน คือส่วนใหญ่มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตปานกลาง รองลงมามีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตดี ส่วน

กลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตปานกลาง และระดับคะแนนคุณภาพชีวิตดี ในสัดส่วนที่เท่ากัน

ตารางที่ 4.24 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ระดับคะแนนคุณภาพชีวิต	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
ระดับต่ำ	1 (1.15)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.33)
ระดับปานกลาง	72 (82.76)	174 (84.06)	5 (50.00)	251 (82.57)
ระดับดี	14 (16.09)	33 (15.94)	5 (50.00)	52 (17.11)
รวม	**87 (100.00)**	**207 (100.00)**	**10 (100.00)**	**304 (100.00)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ด้านลักษณะระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน ไม่มีความแตกต่างกันเลย ส่วนใหญ่ ทุกกลุ่มอาชีพจะมีคุณภาพชีวิตอยู่ที่ระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าในด้านเศรษฐกิจกลุ่มตัวอย่าง มีรายได้มากเพียงพอในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งบางกลุ่มอาจมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่ารายจ่ายต่อเดือน แต่ก็รู้จักการวางแผนการใช้เงิน ทั้งนี้ในด้านสังคมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน นอกจากนั้นยังมีบางกลุ่มที่ดำรงตำแหน่งในชุมชน เช่น กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.7 การเตรียมความพร้อมของวัยทำงานที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมของคนวัยทำงานเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ เพื่อศึกษาว่าเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ กลุ่มวัยทำงานจะมีการเตรียมความพร้อมอย่างไร เช่น การวางแผนด้านความเป็นอยู่ การวางแผนการลงทุน การลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยลง การทำเงินออมล่วงหน้า การทำอาชีพเสริมในขณะที่ตนเองยังมีกำลัง การจัดการภาระหนี้สินที่ยังคงค้างอยู่ไว้ล่วงหน้า และการวางแผนด้านค่ารักษาพยาบาล ซึ่งรูปแบบในการเตรียมความพร้อมของคนวัยทำงาน มีการเตรียมความพร้อมอยู่ 4 ด้าน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ การเตรียมความพร้อมด้านการออม และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ

4.7.1 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ เป็นการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ในด้านลักษณะที่พักอาศัย ซึ่งบ่งบอกถึงการมีที่พักอาศัย และการอยู่อาศัยของกลุ่มวัยทำงานว่าจะอาศัยอยู่กับใคร โดยสถานภาพลักษณะที่พักอาศัย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ บ้านของตนเอง บ้านของบิดามารดา และบ้านของบุตรหลาน ส่วนด้านลักษณะการพักอาศัย การอยู่อาศัย และลักษณะการพักอาศัย ในยามเกษียณอายุเป็นอย่างไร

การเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.25 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง วางแผนว่าหากเกษียณอายุจะพักอาศัยบ้านของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 81.00 และอาศัยอยู่กับคู่สมรส หรือบุตรเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 64.00

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า ทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีการเตรียมความพร้อมในด้านความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน คือลักษณะที่พักอาศัยส่วนใหญ่วางแผนว่าหากเกษียณอายุจะพักอยู่บ้านของตนเอง ส่วนด้านลักษณะการพักอาศัยหลังจากเกษียณอายุทั้งสองกลุ่มอาชีพจะแตกต่างกันคือ กลุ่มในระบบสวัสดิการ เมื่อเกษียณอายุไปแล้ว จะอาศัยอยู่คนเดียว เนื่องจากบุตรหลาน หรือคู่สมรส ทำงานต่างจังหวัด ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการเมื่อเกษียณอายุแล้ว จะอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือบุตรเป็นส่วนใหญ่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.25 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
ลักษณะที่พักอาศัย			
บ้านพักของตนเอง	71 (73.96)	253 (83.22)	324 (81.00)
บ้านของบิดามารดา	8 (8.33)	33 (10.86)	41 (10.25)
บ้านของบุตรหลาน	17 (17.71)	18 (5.92)	35 (8.75)
ลักษณะการพักอาศัย			
อยู่คนเดียว	77 (80.21)	8 (2.63)	85 (21.25)
อยู่กับคู่สมรส หรือบุตร	14 (14.58)	242 (79.61)	256 (64.00)
อยู่กับญาติพี่น้อง	5 (5.21)	54 (17.76)	59 (14.75)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.26 พบว่า เมื่อเกษียณอายุแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลุ่มในระบบสวัสดิการจะพักอาศัยบ้านของตนเอง และอาศัยอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่

เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง จะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ มีการเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน คือ ลักษณะการพักอาศัยส่วนใหญ่ เมื่อเกษียณอายุแล้วจะอาศัยอยู่บ้านพักของตนเอง และต้องอาศัยอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคู่สมรสหรือบุตรหลาน ต้องไปทำงานต่างจังหวัด

ตารางที่ 4.26 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง (75)	
ลักษณะที่พักอาศัย			
บ้านพักของตนเอง	11 (52.38)	60 (80.00)	71 (73.96)
บ้านของบิดามารดา	6 (28.57)	2 (2.67)	8 (8.33)
บ้านของบุตรหลาน	4 (19.05)	13 (17.33)	17 (17.71)
ลักษณะการพักอาศัย			
อยู่คนเดียว	14 (66.67)	63 (84.00)	77 (80.21)
อยู่กับคู่สมรส หรือบุตร	3 (14.29)	11 (14.67)	14 (14.58)
อยู่กับญาติพี่น้อง	4 (19.05)	1 (1.33)	5 (5.21)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ค. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.27 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่าง กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มอาชีพ มีการเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่ เมื่อเกษียณอายุจะอาศัยอยู่บ้านพักของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีการพักอาศัยอยู่กับคู่สมรส หรือบุตร

เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ จะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ มีการเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน คือ

ลักษณะการพักอาศัยส่วนใหญ่ เมื่อเกษียณอายุจะอาศัยอยู่บ้านพักของตนเอง และอาศัยอยู่กับคู่สมรสและบุตร

ตารางที่ 4.27 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่	**นอกระบบสวัสดิการ**			**รวม**
	ค้าขาย (87)	**เกษตรกร (207)**	**เจ้าของกิจการ (10)**	
ลักษณะที่พักอาศัย				
บ้านพักของตนเอง	63 (72.41)	181 (87.44)	9 (90.00)	253 (83.22)
บ้านของบิดามารดา	20 (22.99)	12 (5.80)	1 (10.00)	33 (10.86)
บ้านของบุตรหลาน	4 (4.60)	14 (6.76)	0 (0.00)	18 (5.92)
ลักษณะการพักอาศัย				
อยู่คนเดียว	2 (2.30)	6 (2.90)	0 (0.00)	8 (2.63)
อยู่กับคู่สมรส หรือบุตร	79 (90.80)	154 (74.40)	9 (90.00)	242 (79.61)
อยู่กับญาติพี่น้อง	6 (6.90)	47 (22.71)	1 (10.00)	54 (17.76)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การเตรียมความพร้อมในด้านความเป็นอยู่ จะเห็นได้ว่ากลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะวางแผนว่าหากเกษียณอายุแล้วจะพักบ้านของตนเอง ส่วนลักษณะที่พักอาศัยทั้ง 2 กลุ่มจะมีความเห็นที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มในระบบสวัสดิการ เมื่อเกษียณอายุจะต้องอาศัยอยู่คนเดียว เนื่องจากบุตรหลาน หรือคู่สมรสต้องไปทำงานต่างจังหวัด หรือบุตรหลานแยกออกไปอาศัยอยู่กับครอบครัว ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ เมื่อเกษียณอายุจะอาศัยอยู่กับครอบครัวและบุตรเป็นส่วนใหญ่

4.7.2 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ เป็นการศึกษาการเตรียมความพร้อมแหล่งที่มาของรายได้เพื่อใช้ในยามเกษียณว่าเป็นอย่างไร ซึ่งอาจมีรายได้มาจากหลายทาง ประกอบด้วย เงินบำเหน็จบำนาญ เงินทุนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นเมื่อเกษียณอายุ ซึ่งกลุ่มอาชีพในระบบสวัสดิการ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำ ซึ่งหมายถึงกลุ่มที่ได้รับเงินเดือน ในทุกๆ เดือน ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการก็จะเป็นกลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำ

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.28 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง มีแหล่งรายได้ที่จะได้รับในยามเกษียณอายุส่วนใหญ่จะได้รับเงินเลี้ยงดูจากบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 41.84 รองลงมาได้รับเงินจากการประกอบอาชีพเสริม เช่น การประกอบอาชีพค้าขาย การทำการเกษตร และรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 37.28 เมื่อจำแนกเป็นกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังนี้

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการส่วนใหญ่เมื่อเกษียณอายุ ส่วนใหญ่จะมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม และเงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่สะสมมาตั้งแต่ทำงานเพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีพในยามเกษียณอายุ ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการส่วนใหญ่จะมีรายได้หลักมาจากเงินที่ได้รับจากบุตรหลาน รองลงมาจากการประกอบอาชีพเสริม

ตารางที่ 4.28 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ จำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้	**ในระบบสวัสดิการ (96)**	**นอกระบบสวัสดิการ (304)**	**รวม (400)**
เงินบำนาญ	19 (20)	3 (0.99)	22 (5.54)
เงินจากบุตรหลาน	32 (35.96)	156 (51.32)	188 (41.84)
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	45 (51.72)	0 (0.00)	45 (11.34)
เงินจากอาชีพเสริม	58 (70.73)	90 (35.29)	148 (37.28)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.29 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการประกอบอาชีพเสริม เช่น ทำการเกษตร รับจ้างทั่วไป เป็นวิทยากร หรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 70.73 เนื่องจากไม่ต้องการเป็นภาระของบุตรหลาน และการทำงานเสริมเป็นการทำเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้ตนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการใช้ชีวิตประจำวัน รองลงมาจะได้รับเงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คิดเป็นร้อยละ 51.72 ซึ่งเป็นการออมเงินระยะยาวที่ลูกจ้างกับนายจ้างทำร่วมกัน โดยที่ลูกจ้างยินยอมให้นายจ้างตัดเงินเดือนส่วนหนึ่งไปเป็นเงินออมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่กลุ่มอาชีพข้าราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ จะมีเงินบำนาญซึ่งเป็นเงินที่จะได้รับเป็นรายเดือนจนกว่าจะเกษียณอายุ ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง ส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพเสริมในยามเกษียณอายุ

ตารางที่ 4.29 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้	**ในระบบสวัสดิการ**		**รวม (96)**
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	**พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง (75)**	
เงินบำนาญ	17 (80.95)	2 (2.70)	**19 (20)**
เงินจากบุตรหลาน	9 (45.00)	23 (33.33)	**32 (35.96)**
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	15 (78.95)	30 (44.12)	**45 (51.72)**
เงินจากอาชีพเสริม	8 (44.44)	50 (78.13)	**58 (70.73)**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะได้รับเงินจากบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 51.32 รองลงมารายได้มาจากการประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 35.29 ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมีการประกอบอาชีพที่มีลักษณะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความถนัดของตนเอง

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพเสริมเมื่อเกษียณอายุแล้ว ซึ่งลักษณะการประกอบอาชีพจะมีลักษณะเดียวกันกับ หรือคล้ายกับอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ส่วนกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่คาดว่ารายได้ส่วนใหญ่จะมาจากเงินที่ได้รับจากบุตรหลานส่งให้ในแต่ละเดือน แต่ก็ยังคงทำการเกษตรต่อไป และคิดว่าอาชีพด้านการเกษตรของตนเองเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน เนื่องจากสินค้าเกษตรผลผลิตจะขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และได้รับราคาที่ไม่แน่นอน

ตารางที่ 4.30 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้	**นอกระบบสวัสดิการ**			**รวม (304)**
	ค้าขาย (87)	**เกษตรกร (207)**	**เจ้าของกิจการ (10)**	
เงินบำนาญ	2 (2.35)	0 (0.00)	1 (10.00)	3 (0.99)
เงินจากบุตรหลาน	28 (32.18)	123 (59.42)	5 (50.00)	156 (51.32)
เงินจากอาชีพเสริม	42 (67.74)	38 (20.77)	10 (100.00)	90 (35.29)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

การเตรียมความพร้อมด้านรายได้โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มอาชีพมีการเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป หากเป็นกลุ่มอาชีพข้าราชการ ส่วนใหญ่จะมีรายได้มาจากเงินบำนาญที่ได้รับในแต่ละเดือนหลังจากเกษียณอายุแล้ว ส่วนกลุ่มพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง ส่วนใหญ่จะมีรายได้จากเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ที่หักออมในแต่ละเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ค้าขาย และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่จะมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม และกลุ่มอาชีพเกษตรกรจะมีรายได้มาจากเงินที่บุตรหลานส่งให้เป็นหลัก

4.7.3 การเตรียมความพร้อมด้านการออม

การเตรียมความพร้อมด้านการออม เป็นการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามเกษียณ ซึ่งประเภทของเงินออมมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น การฝากเงินกับธนาคาร เงินฝากกองทุนหมู่บ้าน เงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สลากออมสิน/ธกส. RMF/LTF และลงทุนในหลักทรัพย์ เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในยามเกษียณอายุ

การเตรียมความพร้อมด้านการออมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.31 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออมเงินในรูปแบบฝากเงินกับธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 99.50 เนื่องจากเห็นว่าเป็นสถาบันที่มีความมั่นคง เชื่อถือได้ และมีสภาพคล่องสูง สามารถเบิกถอนเมื่อไหร่ก็ได้ รองลงมาฝากไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 65.06 เนื่องจากให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ ส่วนการออมที่พบน้อยที่สุดคือ การลงทุนแบบซื้อหุ้น คิดเป็นร้อยละ 1.52 เนื่องจากเป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องการลงทุนในหุ้น เมื่อจำแนกเป็นกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังนี้

เมื่อพิจารณากันระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มอาชีพมีการออมในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งส่วนใหญ่ออมเงินในรูปแบบฝากเงินกับธนาคาร เนื่องจากมีความมั่นคง และน่าเชื่อถือ รองลงมาออมไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งให้อัตราผลตอบแทนที่ค่อนข้างสูง หากในยามฉุกเฉินก็สามารถกู้ยืมได้ง่ายเนื่องจากเป็นสมาชิกสหกรณ์อยู่แล้ว นอกจากนั้นยังนิยมซื้อสลากออมสิน หรือสลาก ธ.ก.ส. เนื่องจากได้รับผลตอบแทนที่ดี และได้ลุ้นรางวัลทุกเดือน ถึงแม้ว่าการซื้อสลากจะมีระยะเวลาการถือครองที่ค่อนข้างนาน แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเน้นการลุ้นรางวัลในแต่ละเดือนมากกว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.31 ประเภทการออม จำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ประเภทการออม	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
การฝากเงินกับธนาคาร	96 (100.00)	302 (99.34)	398 (99.50)
เงินฝากกองทุนหมู่บ้าน	0 (0.00)	26 (8.55)	26 (6.58)
เงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์	41 (45.05)	216 (71.05)	257 (65.06)
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	25 (27.47)	2 (0.66)	27 (6.84)
สลากออมสิน/ธกส.	12 (13.33)	102 (33.55)	114 (28.93)
RMF/LTF	5 (5.56)	2 (0.66)	7 (1.78)
หุ้น	1 (1.11)	5 (1.64)	6 (1.52)
ลงทุนในหลักทรัพย์	4 (4.44)	14 (4.61)	18 (4.57)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.32 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีลักษณะการออมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการฝากเงินกับธนาคาร เนื่องจากมีสภาพคล่องสูง และเป็นสถานบันการเงินที่น่าเชื่อถือ นอกจากนั้นยังมีการออมเงินไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพอีกด้วย

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการ กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้าง พบว่าทั้ง 2 กลุ่มอาชีพมีการฝากเงินไว้กับธนาคาร รองลงมากลุ่มอาชีพข้าราชการ หรือรัฐวิสาหกิจจะมีการออมไว้กับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ เนื่องจากให้อัตราผลตอบแทนที่สูง แต่ก็ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการฝากเงินไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยให้เหตุผลว่ามีความเสี่ยงสูง กว่าการฝากเงินไว้กับธนาคาร ส่วนกลุ่มพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างยังนิยมออมเงินไว้ในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ตารางที่ 4.32 ประเภทการออมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

ประเภทการออม	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง (75)	
การฝากเงินกับธนาคาร	21 (100.00)	75 (100.00)	96 (100.00)
เงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์	8 (38.10)	33 (47.14)	41 (45.05)
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	2 (9.52)	23 (32.86)	25 (27.47)
สลากออมสิน/ธกส.	6 (28.57)	6 (8.70)	12 (13.33)
RMF/LTF	4 (19.05)	1 (1.45)	5 (5.56)
หุ้น	1 (4.76)	0 (0.00)	1 (1.11)
ลงทุนในหลักทรัพย์	2 (9.52)	2 (2.90)	4 (4.44)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการออมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีการฝากเงินกับธนาคาร รองลงมามีการออมเงินไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ และสลากออมสิน หรือ สลาก ธ.ก.ส. อีกด้วย

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่าทั้ง 3 กลุ่มอาชีพมีลักษณะการออมที่คล้ายคลึงกัน คือส่วนใหญ่ฝากเงินไว้กับธนาคาร เนื่องจากเป็นสถาบันการเงินที่เชื่อถือได้ และมีสภาพคล่องทางการเงินสูง รองลงมาก็จะมีการออมไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ และซื้อสลากออมสิน หรือ สลาก ธ.ก.ส. เนื่องจากต้องการลุ้นรางวัล

ตารางที่ 4.33 ประเภทการออมของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

ประเภทการออม	นอกระบบสวัสดิการ			รวม (304)
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
การฝากเงินกับธนาคาร	85 (97.70)	207 (100.00)	10 (100.00)	302 (99.34)
เงินฝากกองทุนหมู่บ้าน	3 (3.45)	23 (11.11)	0 (0.00)	26 (8.55)
เงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์	45 (51.72)	164 (79.23)	7 (70.00)	216 (71.05)
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	2 (2.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.66)
สลากออมสิน/ธกส.	28 (32.18)	70 (33.82)	4 (40.00)	102 (33.55)
RMF/LTF	2 (2.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.66)
หุ้น	2 (2.30)	0 (0.00)	3 (30.00)	5 (1.64)
ลงทุนในหลักทรัพย์	4 (4.60)	8 (3.86)	2 (20.00)	14 (4.61)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเงินออม พบว่าส่วนใหญ่ลักษณะการออมที่คล้ายคลึงกัน คือ การฝากเงินไว้กับธนาคาร เนื่องจากสถาบันการเงินที่เชื่อถือได้ และมีสภาพคล่องทางการเงินสูง รองลงมาก็จะฝากไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สหกรณ์ออมทรัพย์ของหมู่บ้าน สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน เป็นต้น เนื่องจากให้อัตราผลตอบแทนที่สูง และหากมีความจำเป็นต้องใช้เงินก็สามารถกู้ยืมได้ง่าย หากเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้ว นอกจากนั้นมีการซื้อสลากออมสิน หรือสลาก ธ.ก.ส. เพราะต้องการลุ้นรางวัล ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับรางวัล หากถือครองครบสัญญาก็ได้รับเงิน

ต้นคืนพร้อมอัตราผลตอบแทน แต่การออมในรูปแบบของหุ้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่นิยมมากนัก เนื่องจากว่ามีความเสี่ยงสูง และไม่มีความรู้ทางด้านการเล่นหุ้นมากเท่าใด

4.7.4 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ เป็นการศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพื่อใช้ในยามเกษียณอายุ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบการใช้สวัสดิการจากภาครัฐ หรือการใช้สวัสดิการที่จัดหาขึ้นด้วยตนเอง

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.34 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างจะมีการใช้ทั้งสวัสดิการจากภาครัฐ และใช้สวัสดิการที่จัดหาขึ้นด้วยตนเอง ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สวัสดิการของภาครัฐส่วนใหญ่จะใช้ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) เนื่องจากเห็นว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ถึงแม้ว่าจะต้องเสียเวลาในการรอเพื่อเข้ารับการรักษาก็ตาม คิดเป็นร้อยละ 63.25 รองลงมาใช้สิทธิ์ประกันสังคม คิดเป็นร้อยละ 29.50 ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่มีสวัสดิการประกันสังคมให้ลูกจ้างทำอยู่แล้ว ส่วนด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 60.25 เนื่องจากมองว่าการทำประกันสุขภาพเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ประกันสังคม เนื่องจากมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลที่เลือก โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ส่วนกลุ่มนอกระบบสวัสดิการจะใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า เนื่องจากเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ถึงแม้จะต้องเสียเวลาก็ตาม ด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ ใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาลเนื่องจาก มองว่าการทำประกันสุขภาพเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยจะมีการทำประกันสุขภาพเพื่อสร้างหลักประกันที่มั่นคงในด้านสุขภาพ นอกจากนั้นยังต้องการการรักษาพยาบาล และการบริการที่ดีจากโรงพยาบาล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.34 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ จำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ	ในระบบสวัสดิการ (96)	นอกระบบสวัสดิการ (304)	รวม (400)
สวัสดิการโดยภาครัฐ			
ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	8 (8.33)	245 (80.59)	253 (63.25)
ประกันสังคม	69 (71.88)	49 (16.12)	118 (29.50)
ค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานของภาครัฐ	19 (19.79)	10 (3.29)	29 (7.25)
สวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง			
เงินออมตนเอง	66 (75.00)	175 (69.72)	241 (60.25)
ประกันสุขภาพ	22 (25.00)	76 (30.28)	98 (24.50)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ก. กลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างในระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.35 พบว่า ด้านสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลจากประกันสังคม ร้อยละ 71.88 เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีสวัสดิการประกันสังคมให้ลูกจ้างอยู่แล้ว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมองว่าได้รับผลประโยชน์ที่คุ้มค่า ถึงแม้จะจ่ายเงินสมทบเข้าประกันสังคมทุกเดือน หากไม่ได้เข้ารับการรักษาพยาบาล ก็ได้เงินสมทบคืนเมื่อเกษียณอายุ รองลงมาจะใช้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 19.79

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทหรือลูกจ้างบริษัท พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ มีการเตรียมความพร้อมด้านสวัสดิการการรักษาพยาบาลที่แตกต่างกัน ดังนี้กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานของภาครัฐ ที่ตนเองทำงานอยู่ ส่วนใหญ่เห็นว่า ตนเองประกอบอาชีพข้าราชการ สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ทั้งหมด คือเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนของค่ารักษาพยาบาลได้เป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าในบางครั้งจะไม่ค่อยประทับใจการให้บริการจากสถานพยาบาลของภาครัฐมากนัก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่มีการทำประกันสุขภาพ เนื่องจากบางครั้งไม่ประทับใจการให้บริการโรงพยาบาลของรัฐ ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้าง จะใช้สิทธิ์ประกันสังคมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลจากประกันสังคมที่ทำจากหน่วยงานที่ทำงานอยู่ หรือหากมีความจำเป็นจริงๆ ก็จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล หากบางครั้งไม่สะดวกไปในโรงพยาบาลในเครือที่เข้าร่วมประกันสังคม ด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองหากไม่ใช้สิทธิ์สวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ไม่นิยมทำประกันสุขภาพ เนื่องจากมองว่าการประกันสุขภาพมีค่าเบี้ยประกันที่สูง

ตารางที่ 4.35 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มในระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ	ในระบบสวัสดิการ		รวม (96)
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (21)	พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง (75)	
สวัสดิการโดยภาครัฐ			
ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	4 (19.05)	4 (5.33)	8 (8.33)
ประกันสังคม	0 (0.00)	69 (92.00)	69 (71.88)
ค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานของภาครัฐ	17 (80.95)	2 (2.67)	19 (19.79)
สวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง			
เงินออมตนเอง	7 (33.33)	59 (88.06)	66 (75.00)
ประกันสุขภาพ	14 (66.67)	8 (11.94)	22 (25.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ข. กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ ดังตารางที่ 4.36 พบว่า ด้านสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า เนื่องจากมองเห็นว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ถึงแม้ว่าจะเสียเวลาในการรอเพื่อเข้ารับการรักษาก็ตาม ด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล และมีบางกลุ่มที่ทำประกันสุขภาพไว้ เพราะต้องการรบริการที่ดีเมื่อเข้ารับการรักษา

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ พบว่า ด้านสวัสดิการโดยภาครัฐ ทั้ง 3 กลุ่มอาชีพมีสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐที่คล้ายคลึงกัน คือ ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า เนื่องจากบางกลุ่มไม่มีสิทธิ์ประกันสังคม แต่ก็เต็มใจเข้ารับการรักษาพยาบาล ถึงแม้ว่าในบางครั้งจะใช้เวลาค่อนข้างนานกว่าจะได้รับการรักษา ส่วนด้านสวัสดิการจัดหาด้วยตนเอง กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ ส่วนใหญ่จะทำประกันสุขภาพไว้เพื่อเวลาเข้ารับการรักษาพยาบาลจะได้รับการรักษา และบริการที่ดี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอาชีพเกษตรกรที่ส่วนใหญ่ใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล เนื่องจากไม่มีความรู้ในด้านการทำประกันสุขภาพ และมองว่าการทำประกันสุขภาพต้องเสียค่าเบี้ยประกันที่สูง

ตารางที่ 4.36 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ

การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ	นอกระบบสวัสดิการ			รวม
	ค้าขาย (87)	เกษตรกร (207)	เจ้าของกิจการ (10)	
สวัสดิการโดยภาครัฐ				
ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	63 (72.41)	172 (83.09)	10 (100.00)	245 (80.59)
ประกันสังคม	14 (16.09)	35 (16.91)	0 (0.00)	49 (16.12)
ค่ารักษาพยาบาลหน่วยงานของภาครัฐ	10 (11.49)	0 (0.00)	0 (0.00)	10 (3.29)
สวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง				
เงินออมตนเอง	26 (44.83)	149 (81.42)	0 (0.00)	175 (69.72)
เงินประกันสุขภาพ	32 (55.17)	34 (18.58)	10 (100.00)	76 (30.28)

หมายเหตุ: ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ที่มา: จากการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ด้านการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพจะมีการใช้ทั้งสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับจากภาครัฐ และสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง ด้านสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่จะใช้สวัสดิการจากหน่วยงาน หากเป็นกลุ่มอาชีพข้าราชการก็จะมีสิทธิ์เบิกค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานของรัฐทั้งหมด กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัท ส่วนใหญ่จะใช้สิทธิ์ประกันสังคม กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) ถึงแม้ว่าแต่ละกลุ่มอาชีพจะได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ แต่ก็มีการทำประกันสุขภาพไว้ เนื่องจากมีความรู้สึกว่าตนได้รับมาตรฐานการรักษา และการให้บริการที่ดีกว่าการใช้สิทธิ์สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับจากภาครัฐ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้ ประการแรกเพื่อศึกษาลักษณะสถานะภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของวัยทำงานที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ ประการที่สองเพื่อศึกษาลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคมของวัยทำงานที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ และประการที่สามเพื่อศึกษาลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุของวัยทำงาน โดยใช้กลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยทำงานใกล้เกษียณ อายุ 40-60 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพได้ดังนี้ กลุ่มในระบบสวัสดิการ จำนวน 96 ตัวอย่าง ซึ่งแยกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้ กลุ่มอาชีพรับราชการ จำนวน 21 ตัวอย่าง กลุ่มลูกจ้างของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และลูกจ้างนอกภาคการเกษตร หรือในภาคการเกษตร จำนวน 75 ตัวอย่าง กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ จำนวน 304 ตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 87 ตัวอย่าง กลุ่มเกษตรกร จำนวน 207 ตัวอย่าง และกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว เจ้าของกิจการ จำนวน 10 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณา สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วงวัยใกล้เกษียณ คือ 51-60 ปี มีสภานภาพสมรส การศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร จึงไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษามากเท่าใด ด้านการพักอาศัยส่วนใหญ่อยู่กับคู่สมรสในบ้านของตนเอง ส่วนใหญ่มีรายได้ และรายจ่ายไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ด้านสังคมส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม มีเพียงส่วนน้อยที่เข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน และเข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตด้านรายได้เมื่อเปรียบเทียบจากระดับรายได้พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ซึ่งมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มนอกระบบสวัสดิการซึ่งมีคุณภาพชีวิตในระดับต่ำ สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ของวัยทำงานในกลุ่มสวัสดิการในระบบมีคุณภาพชีวิตระดับปานกลางหรือมีสัดส่วนรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ ในขณะที่กลุ่มนอกระบบสวัสดิการมีสัดส่วนรายจ่ายสูงเมื่อเทียบกับรายได้ ซึ่งมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย ด้านสัดส่วนเงินออมในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนคุณภาพชีวิตในระดับดี มีการออมเงินมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ ด้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หนี้สินต่อรายได้ พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการมีการก่อหนี้สูงกว่า ซึ่งมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านนี้ในระดับน้อย คือ มีการก่อหนี้มากกว่า ร้อยละ 80 ของรายได้ ต่างจากกลุ่มนอกระบบสวัสดิการที่มีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านหนี้สินระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีการก่อหนี้ในระดับน้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มในระบบสวัสดิการจะได้รับโอกาสในการกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ มากกว่ากลุ่มนอกระบบสวัสดิการ คุณภาพชีวิตด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม แต่จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาแทน ซึ่งส่วนน้อยที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเตอร์เน็ต Facebook หรือ Line ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนฝูง นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง การเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว และคนรอบข้างที่คอยให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา ซึ่งคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่กลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนว่าหากเกษียณอายุจะพักอาศัยบ้านของตนเอง และอาศัยอยู่กับคู่สมรส หรือบุตรเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ พบว่าแหล่งรายได้ที่จะได้รับในยามเกษียณอายุส่วนใหญ่จะได้รับเงินเลี้ยงดูจากบุตรหลาน และจากการประกอบอาชีพเสริม การเตรียมความพร้อมด้านการออม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออมเงินในรูปแบบฝากเงินกับธนาคาร เนื่องจากเห็นว่าเป็นสถาบันที่มีความมั่นคงเชื่อถือได้ และมีสภาพคล่องสูง และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทั้งสวัสดิการจากภาครัฐ และใช้สวัสดิการที่จัดหาขึ้นด้วยตนเอง ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สวัสดิการของภาครัฐส่วนใหญ่จะใช้ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค)

เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพทั้งกลุ่มในระบบสวัสดิการ และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า กลุ่มในระบบสวัสดิการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในวัยกลางคน อายุ 40-50 ปี มีสถานภาพที่สมรสแล้ว และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ มีบ้านเป็นของตนเอง ด้านเศรษฐกิจพบว่าอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ จะมีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน สูงกว่ากลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง ที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มอาชีพมีรายจ่ายไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ด้านสังคมส่วนใหญ่ทั้งข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท ลูกจ้างจะไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชนเลย มีเพียงส่วนน้อยในกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างบริษัทที่เข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้าน และเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในด้านคุณภาพชีวิตด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ด้านหนี้สินต่อรายได้ พบว่า กลุ่มพนักงานบริษัท ลูกจ้างจะมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย ในขณะที่กลุ่มข้าราชการ รัฐวิสาหกิจมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสังคมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลา แต่ก็มีคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างที่สามารถปรับทุกข์ได้ และมีผู้ให้ความช่วยเหลือในยามที่มีปัญหาอยู่เสมอ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเตรียมความพร้อมหลังจากเกษียณอายุ พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนใหญ่จะพักอาศัยบ้านของตนเอง และอาศัยอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ส่วนใหญ่ มีการประกอบอาชีพเสริม รองลงมาจะได้รับเงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การเตรียมความพร้อมด้านการออม พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีการฝากเงินกับธนาคาร เนื่องจากมีสภาพคล่องสูง และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ พบว่า สวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลจากประกันสังคม ด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองหากไม่ใช้สิทธิ์สวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ

กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 51-60 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบ้านพักของตนเอง ด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร มักมีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการจะมีรายได้สูงกว่าคือ มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ในด้านรายจ่าย กลุ่มอาชีพเกษตรกรมีรายจ่ายในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น คือ ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพค้าขายมีรายได้ใกล้เคียงกับรายจ่าย คือ ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ มีรายได้ที่สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และมีรายได้ใกล้เคียงกับรายจ่าย คือ ไม่เกิน 50,000 บาทต่อเดือน ด้านสังคมส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมในชุมชนมากกว่ากลุ่มในระบบสวัสดิการโดยเฉพาะอาชีพค้าขาย และเกษตรกร มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นต้น คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ พบว่า ด้านระดับรายได้เจ้าของกิจการมีคุณภาพชีวิตด้านรายได้ระดับดี คือมีรายได้ในช่วง 30,000-50,000 บาทต่อเดือน รองลงมา คือ กลุ่มอาชีพค้าขาย มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง และกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตในระดับน้อยหรือมีรายได้ในระดับน้อย ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ด้านรายจ่าย พบว่า มีเพียงกลุ่มอาชีพค้าขายที่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง ซึ่งสูงกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ มีรายจ่ายในระดับต่ำกว่าด้านเงินออมในยามฉุกเฉิน พบว่าทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตในระดับดี มีการเก็บออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ ด้านภาระหนี้สิน กลุ่มอาชีพค้าขายเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตในระดับดี ดีกว่ากลุ่มอาชีพอื่น มีหนี้สินต่ำกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ ส่วนกลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตระดับน้อยคือกลุ่มเจ้าของกิจการซึ่งมีหนี้สินมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณ พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บ้านพักของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีการพักอาศัยอยู่กับคู่สมรสหรือบุตร การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากบุตรหลาน และจากการประกอบอาชีพเสริม การเตรียมความพร้อมด้านการออม ส่วนใหญ่มีการออมที่คล้ายคลึงกัน คือ เกือบทั้งหมดมีการฝากเงินกับธนาคาร รองลงมามีการออมเงินไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ และสลากออมสิน หรือ สลาก ธ.ก.ส. และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ สวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า เนื่องจาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

มองเห็นว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ด้านสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล และมีบางกลุ่มที่ทำประกันสุขภาพไว้ เพราะต้องการรบริการที่ดีเมื่อเข้ารับการรักษา

5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่หลังเกษียณอายุ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเมื่อเกษียณอายุไปแล้วจะอยู่อาศัยอยู่คนเดียวมากขึ้น เนื่องจากบุตรหลานต้องไปทำงานต่างจังหวัด เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายเพื่อการเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ เช่น มีการสร้างบ้านพักคนชรา เพื่อรองรับกลุ่มวัยแรงงานที่จะเกษียณอายุเหล่านี้

2. การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร ซึ่งมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากบุตรหลาน โดยที่กลุ่มแรงงานเหล่านี้เมื่อเกษียณอายุไปแล้วอาจจะมีความสามารถในการทำงานอยู่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนันสนุนให้ชุมชน หรือหน่วยงานราชการ มีการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพ เพื่อให้กลุ่มวัยแรงงาน มีความรู้ และเป็นช่องทางในการหารายได้เพิ่มขึ้นในเกษียณอายุ เนื่องจากการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจะช่วยลดภาระของลูกหลาน หรือผู้ที่ดูแล และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. การเตรียมความพร้อมด้านการออมของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการออมในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยมากที่สุด ดังนั้นภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการออม วิธีการออมที่เหมาะสม และสอนให้รู้จักการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการออมอย่างถูกวิธี เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณอายุที่ดี

4. การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างวัยทำงาน จากการศึกษา พบว่า กลุ่มแรงงานในระบบส่วนใหญ่จะมีการใช้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของภาครัฐที่ได้รับจากหน่วยงานที่ทำงานอยู่ และประกันสังคม ส่วนกลุ่มแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่จะใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ควรมีการวางแผนการทำประกันสุขภาพเนื่องจากเป็นการช่วยลดภาระค่ารักษาพยาบาลในยามฉุกเฉิน และเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านค่ารักษาพยาบาลของคนในครอบครัว

3. ด้านสังคม จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรม และการดำรงตำแหน่งในชุมชน ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเมื่อเกษียณอายุไปแล้วไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์ หากชุมชนใดมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แล้ว ก็ควรมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น หรือมีการต่อยอดกิจกรรมให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ในส่วนของการดำรงตำแหน่งในชุมชน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชนเนื่องมาจาก ต้องการใช้เวลาในการพักผ่อน ดังนั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ควรมีการจัดตั้งตำแหน่งให้ตรงตามความถนัดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย เพื่อเป็นการถ่ายทอดเรื่องราว หรือความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังสืบไป หรือควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมด้านการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ ค

บทคัดย่อภาษาไทย ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ฉ

สารบัญตาราง ญ

สารบัญภาพ ฎ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 5

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา 6

1.4 ขอบเขตการศึกษา 6

1.5 นิยามศัพท์ 6

บทที่ 2 แนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 7

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีการออม 7

2.1.2 ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย 9

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 12

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา 18

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 19

3.3 วิธีการศึกษา 21

3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา 22

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 23
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล 23

บทที่ 4 ผลการศึกษา
4.1 สถานภาพทั่วไป 26
4.2 ลักษณะการพักอาศัย 32
4.3 สถานภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคม 37
4.3.1 ด้านรายได้ 37
4.3.2 ด้านรายจ่าย 40
4.3.3 สถานภาพด้านสังคม 44
4.4 ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ 48
4.5 ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านสังคม 56
4.6 คุณภาพชีวิตรวม 61
4.7 การเตรียมความพร้อมของวัยทำงานที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ 64
4.7.1 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ 64
4.7.2 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ 68
4.7.3 การเตรียมความพร้อมด้านการออม 71
4.7.4 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ 75

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
5.1 สรุปผลการศึกษา 80
5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา 83

เอกสารอ้างอิง 85

ประวัติผู้เขียน 87

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากรปี พ.ศ. 2548-2573 2
ตารางที่ 1.2 อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ ต่อวัยทำงาน 100 คน พ.ศ. 2543-2578 3
ตารางที่ 1.3 การประมาณการรายได้รัฐบาล และรายจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุ ช่วงปี พ.ศ.2555-2565 4
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรผู้มีงานทำในภาคเหนือ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ปี 2557 20
ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 21
ตารางที่ 3.3 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ 23
ตารางที่ 3.4 ลักษณะคุณภาพชีวิตด้านสังคม 25
ตารางที่ 3.5 ระดับคุณภาพชีวิตด้านสังคม 25
ตารางที่ 3.6 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจและสังคม 25
ตารางที่ 4.1 ลักษณะสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 27
ตารางที่ 4.2 ลักษณะสถานภาพทั่วไปของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 29
ตารางที่ 4.3 ลักษณะสถานภาพทั่วไปของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 31
ตารางที่ 4.4 ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 33
ตารางที่ 4.5 ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 34
ตารางที่ 4.6 ลักษณะการพักอาศัยของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 36
ตารางที่ 4.7 ระดับรายได้รวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 38
ตารางที่ 4.8 ระดับรายได้รวมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 39
ตารางที่ 4.9 ระดับรายได้รวมของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 40
ตารางที่ 4.10 ลักษณะรายจ่ายรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามกลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 41
ตารางที่ 4.11 ลักษณะรายจ่ายรวมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 42
ตารางที่ 4.12 ลักษณะรายจ่ายรวมของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 43

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.13 การดำรงตำแหน่งในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 45
ตารางที่ 4.14 การดำรงตำแหน่งในชุมชนของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 46
ตารางที่ 4.15 การดำรงตำแหน่งในชุมชนของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 47
ตารางที่ 4.16 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 49
ตารางที่ 4.17 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 51
ตารางที่ 4.18 ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 54
ตารางที่ 4.19 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 57
ตารางที่ 4.20 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชนของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 58
ตารางที่ 4.21 ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชนของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 60
ตารางที่ 4.22 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 61
ตารางที่ 4.23 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 62
ตารางที่ 4.24 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 63
ตารางที่ 4.25 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 65
ตารางที่ 4.26 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 66
ตารางที่ 4.27 การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 67
ตารางที่ 4.28 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 68
ตารางที่ 4.29 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 69
ตารางที่ 4.30 การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 70
ตารางที่ 4.31 ประเภทการออมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 72
ตารางที่ 4.32 ประเภทการออมของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 73
ตารางที่ 4.33 ประเภทการออมของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 74
ตารางที่ 4.34 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตาม กลุ่มในระบบสวัสดิการและกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 76

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.35 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มในระบบสวัสดิการ 77
ตารางที่ 4.36 การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ 78

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 จำนวนประชากรปี พ.ศ. 2548-2573 2
ภาพที่ 2.1 การบริโภคตลอดวงจรชีวิต 9
ภาพที่ 2.2 โครงสร้างระบบการออมเพื่อการเกษียณของประเทศไทย 10
ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 18

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ของคนวัยทำงาน ในจังหวัดเชียงใหม่

ศรัญญา อินต๊ะวงค์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ธันวาคม 2558

การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ของคนวัยทำงาน ในจังหวัดเชียงใหม่

ศรัญญา อินต๊ะวงค์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ธันวาคม 2558

การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ของคนวัยทำงาน ในจังหวัดเชียงใหม่

ศรัญญา อินต๊ะวงค์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รศ.สุรภร วิศิษฏ์สุวรรณ)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ)

.....กรรมการ
(ผศ.ดร.วรลักษณ์ หิมะกลัส)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผศ.ดร.วรลักษณ์ หิมะกลัส)

2 ธันวาคม 2558

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ อีกทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.วรลักษณ์ หิมะกลัส และ รศ.สุรภร วิศิษฎ์สุวรรณ ที่ให้ความกรุณารับเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ และให้คำแนะนำ คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาในครั้งนี้ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาที่ทำการค้นคว้าจนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำต่างๆเกี่ยวกับการเรียน และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทุกท่านสำหรับคำแนะนำ และการช่วยเหลือดูแลประสานงานด้านต่างๆ ตลอดหลักสูตรการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาว ที่ให้ความช่วยเหลือให้ความสนับสนุนในทุกด้าน และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด และได้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังจริยธรรมอันดี ให้โอกาสในการเรียนรู้ และให้กำลังใจเสมอมาในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่ได้มีส่วนในการช่วยเหลือการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้จนลุล่วงไปด้วยดี หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ศรัญญา อินต๊ะวงค์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เอกสารอ้างอิง

งานวิจัยภาวะเศรษฐกิจ การเงิน และการธนาคาร. (2557). **การเข้าสู่วัยสูงอายุ (Aging Society)**, 18(10), 1-9.

ปราโมทย์ ประสาทกูล และปัทมา ว่าพัฒนวงศ์. (2555). **โครงสร้างประชากรและการเปลี่ยนแปลง.** สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 10-11

ปัทมา ว่าพัฒนวงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล. (2553). **ประชากรไทยในอนาคต.** สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ. (2551). **หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุไทย.** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

วรัญญา คำโพธิ์. (2556). **สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิภาวี เหมพรวิสาร และพุฒิกุล อัครชลานนท์. (2557). **การสร้างความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณให้คนไทย.** สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์.

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น และสมภูมิ แสวงกุล. (2553). **การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและความท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย.** วารสารนักบริหาร. 32,3 (ก.ค.-ก.ย. 2555) 3-11

สถาบันเพื่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ และคณะ. (2555). **การประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุ และแหล่งที่มาของเงิน.** สถาบันเพื่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556). **การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศจากผลการคาดประมาณการประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

สุรัชชนก แซ่จุง. (2557). **การเตรียมตัวของแรงงานนอกระบบเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่.** คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อาภรณ์ ปัญญาจูล.(2551). **ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่.** คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อารดา ธีระเกียรติกำจร. (2555). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุทัยทิพย์ รักจรรยาบรรณ. (2545). **การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุ.** กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2548. จำนวนประชากร. เข้าถึงได้จาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2548. **รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุประเทศไทย** เข้าถึงจาก การประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุและแหล่งที่มาของเงิน, สถาบันเพื่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ และสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, มีนาคม 2555

วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2542). **การส่งเสริมสุขภาพกับปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุปี 2542.** สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

พีรสิทธิ์ คำนวณศิลป์.(2546). **กองทุนประกันอนาคตขนาด และบริหารจัดการ ระยะที่ 1.** รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์กองทุนประกันอนาคต : ขนาดและการบริการระยะที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสันบสนุนการวิจัย.

ภัสสร ลิมานน์ และคณะ. (2550). **ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากร กับทิศทางการออมในอนาคต.** วิทยาลัยประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. **(2553). ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในประเทศไทย**.กรุงเทพฯ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **การสำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2557.** เข้าถึงจากhttp://service.nso.go.th/nso/nso_center (วันที่ค้นข้อมูล : 01 เมษายน 2558).

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved